

בעזרת ה' נעשה ונצליח
גיליון מיוחד
חג השבועות
תש"פ
גיליון תל"ה
שנה ט'

אשרי האיש

החסידות בדרך רבוה"ק זיע"א

"חזקנו קורא נא"

בעמוד י"א - י"ב

ולרגל חג השבועות זמן מתן תורותינו מאמר מיוחד לחיזוק ועידוד לימוד התורה הק' ובפרט בתקופה הזו

מפי ספרים וסופרים

כוחו של האדם השוקד על התורה

את העסקים המוצלחים שצפויים להם. רק היהודי החכם ישב עם ספריו ולמד, ולא השתתף בשיחותיהם של הסוחרים. שאלו הסוחרים את היהודי: "האם גם אתה מוליך עמך סחורה?". השיב החכם: "כן, אך סחורתי יקרה יותר מכל סחורותיכם".

שמעו כך הסוחרים והתחילו לנסות לנחש איזו סחורה יקרה זו שמוכר עמו היהודי. אחד אמר: "ודאי הוא מוכיל משי יקר". שני אמר: "אני חושב שיש עמו תכשיטי-זהב מרהיבים". שלישי אמר: "ואולי הוא נושא עמו יהלומים ואבנים יקרות אחרות?".

מרום סקרנותם החלו לחפש את הסחורה. הם שאלו את רב-החובל היכן מצויה סחורתו של היהודי. אמר להם רב-החובל: "היהודי הזה לא הביא עמו שום סחורה". בדקו הסוחרים בחדרו, וראו שאין גם שם זכר לסחורה כלשהי. כך חיפשו ובדקו ולא מצאו דבר. לגלגו הסוחרים על היהודי: "לא סוחר אתה, אלא סתם עני שאין לו מאומה". אך החכם שתק ולא השיב להם מלה.

הספינה המשיכה במסעה ולפתע התנפלו שודדי-ים על האניה ולקחו את כל הסחורה שהיתה בה. הסוחרים העשירים נותרו בלי כסף ובלי רכוש, רק עם בגדיהם אשר לעורם.

אמר להם החכם: "עכשיו תיווכחו שסחורתי יקרה יותר משלכם". כשהגיעו ליבשה, נכנס החכם לבית-המדרש והחל לשוחח בדברי-תורה עם יושבי בית-המדרש. הללו ראו מיד כי האורח הוא חכם גדול. מיהרו להזמין את כל תלמידי-החכמים, והאורח דרש לפניהם דרשה נפלאה ועמוקה.

אחרי הדרשה הכינו לכבודו סעודה גדולה וכיבדוהו כבוד רב. אחר החכם למארחיו: "אנא מכם, דאגו גם לסוחרים שבאו עמי בספינה, אשר שודדים גזלו מהם את כל סחורותיהם והשאירום בעירום ובחוסר-כל". שמעו היהודים בקולו, הכינו אכסניה לסוחרים ונתנו להם כסף שיוכלו לקנות אוכל ולחזור לבתיהם".

היו הסוחרים מלאי תודה לחכם, ובאו לבקש את סליחתו על שלגלגו עליו בהיותם בספינה. אמר להם: "הלא אמרתי לכם שסחורתי יקרה יותר משלכם; הסחורה שלכם יכולה להינטל מכם, ואילו סחורתי קיימת לעד".

ועל כך אמר דוד המלך: "טוב לי תורת-פיך מאלפי זהב וכסף".

שלמה המלך אומר בספר משלי (פרק ה פסוק יט) על התורה "אילת אהבים ויעלת חן... באהבתה תשגה תמיד".

הגאון רבנו בעל הספר "בן איש חי" כותב בספריו, משל נפלא לעשיר גדול שהיה בקי ומבין בכל סוגי המרגליות, ויודע שוויה של כל מרגלית. היה לו משרד קטן שאליו היו מגיעים אנשים כדי להתייעץ עמו בעסקי המרגליות.

לעשיר זה הייתה אשה חכמה, והנה יום אחד הוציאה טבעת עם יהלום מידה ושאלה את בעלה כמה היא שווה? הסתכל העשיר בטבעת ואמר, אולי חמש מאות דולר. אמרה לו: בעל הטבעת מבקש עבורה אלף דולר. אמר לה: אין זה משתלם, החזירי את הטבעת למוכר.

היא המתינה מספר ימים, ונגשה אל בעלה, כשהפעם הייתה הטבעת מונחת לה על האצבע. אמרה לו, כמה שווה טבעת זו בעיניך? האם שווה היא אלפיים דולר, כפי שמבקש המוכר? התבונן העשיר בטבעת ואמר, טבעת זו שווה אלף וחמש מאות דולר.

אמרה לו האישה, הרי זו אותה טבעת שהראיתי לך לפני מספר ימים! איך יתכן שאתה, אשר בקי כל כך בערכן של אבנים יקרות, טעית טעות כה גדולה? וכי בזמן כ"ב קצר עלה המחיר באלף דולר?! אמר לה: זה לא נכון, אני מוזמחה ולא יתכן כי טעית טעות כה גדולה, בוודאי אין זו אותה טבעת!

אמרה לו האישה: וכי אני מהתלת בך?! אלא אני אשיב לך את התשובה, כשהראיתי לך את הטבעת לפני מספר ימים הייתה הטבעת לבד, אבל עכשיו אתה רואה את הטבעת כשהיא מונחת על האצבע שלי, והחן והחביבות שלי בעיניך האירו על המרגלית הזאת, ולכן אתה אומר שהיא שווה אלף דולר יותר מכדי שוויה...

כך היא התורה: "אילת אהבים ויעלת חן, באהבתה תשגה תמיד", אם האדם דבוק בתורה ושוקד עליה, התורה משפיעה עליו חן מיוחד, עד שהקב"ה מתנהג עמו בהנהגה מיוחדת - למעלה ממה שמגיע לו באמת, ויצליח וירויח בכל דרכיו. וזה היא כוחו של האדם השוקד על התורה, שנאמר (משלי טז כ): 'משכיל על דבר ימצא טוב'.

ובאותו ענין מובא במדרש תנחומא (פ' תרומה) מעשה בתלמיד-חכם אחד שנסע בספינה. באותה ספינה נסעו סוחרים עשירים, שהובילו עמם סחורות. היו הסוחרים מתגאים בסחורותיהם איש לפני רעהו ומתארים

אמרות טהורות

אמרות קודש מרבותינו הק' מאלכסנדר

אהבת רעים

בדכתיב (שמות כ, ט"ז) ויבא העם וינעו ויעמדו מרחוק, שגם אותן שהיו עומדים קרוב להר שהיה החשובים ומובחרים והראשים שבעם, וכמו"ש (רש"י שם י"ט, כ"ד, ע"ש), אהרן מחיצה לעצמו משה מחיצה לעצמו, גם המה מפחד ה' ומאדר גאונו ית"ש חזרו לאחוריהן, וראו שגם המה אינם קרובים יותר מאחיהם שבקצה המחנה, ונעשו עוד יותר דבקים באחיהם ממש בהשוואה אחת, ומאהבת רעים באו לידי אהבת הקב"ה ויראתו ית"ש ונעשו בטלים ומבוטלים ויצאו מכלי הגוף ממש, ולא תפסו שום מקום, ומכוון דברי חז"ל הוא שכמעט נשאר על ה"ב מילין פנוי, כי נשארו נשמות ערומות בלי גופים, וכעין ששמעתי בשם צדיק א' כשהיה בביהמ"ד של הרבי מלובלין זי"ע בעת קריאת עשרת הדיברות, והביט בעת קריאת עשרת

בגמ' שבת (פח): ואמר ריב"ל כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה חזרו ישראל לאחוריהן י"ב מיל. ודקדק רש"י באומרו שכנראה שהיו חוזרים עד קצה המחנה, גם קצה המחנה לא הרחיקו, והאיך עמדו כולם שם. אך באמת הוא ע"ד הענין שמעולם לא אמר אדם להבירו צר לי המקום שאלין בירושלים (אבות ה', ה') והי' מקום מועט מחזיק את המרובה, והענין שם הוא ע"ד אהבה דוחקת את הבשר (ב"מ פד.) רוכי רחמיתין עזיזא אפותיא דספסירא הוה שכיבן (סנהדרין ז.), היינו מאהבה להקב"ה הוא יוצא מגדר אנושי מכל כלי הגוף ונשאר רק הנפש, והיא רוחני ואינה תופסת מקום, כן גם כאן באמת גם קודם הקבלה היה ג"כ כאיש אחד בלב אחד, ביחוד הלב לה' לבדו, וכשמעו הדיבור מפי הקב"ה חזרו לאחוריהן י"ב מיל, היינו

הדיברות בבהימ"ד ונדמה לו שכל הבהימ"ד היה פנוי ולא נשאר בו איש, היינו ג"כ כדברינו הנ"ל, עד שבאו מלאכי השרת והיה מזדיין אותן ומסייעין אותן להתקרב מעט מעט ולחזור לחיותם. (ישמח ישראל)

הכנה לקבלת התורה

בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים. איתא למה לא ניתנה התורה בחודש השני או הרביעי, מפני שיצאו ממצרים היה להם דין עבד ושפחה שצריכים להמתין שלושה חדשים. וכתב מהרי"ץ ז"ל כל שלושה חדשים המה בבחי' הבחנה וקדושה.

והענין הוא, דעיקר הקדושה שצריך האדם לקדש עצמו בשלושה דברים, במחשבה דיבור ומעשה, ועי"ז זוכה לקבלת התורה. כדאיתא הרמז ע"ז הבדלת שלוש ערים, ששלושה ערים הם כנגד מחשבה דיבור ומעשה, וזה מרמזים ג"כ השלושה חדשים ניסן אייר סיון, שצריך לקדש ולטהר א"ע בשלושה דברים הנ"ל, עד שזוכים לקב"ה. והנה הרמז בזה, חודש ניסן רומז לקדושת הפה, שבחודש זה זוכים לקדש ולטהר הדיבור ע"י סיפור יצ"מ בפסח, ועוד שפסח זה פה סה, שזה מורה על קדושת הדיבור. אייר רומז לטהרת המחשבה כי רוב ימי הספירה המה בחודש זה, כמו שאנו אומרים "ואטהר ואתקדש בקדושה של מעלה", קדושה של מעלה רומז למחשבה (עיין אות קי"ב). סיון רומז לקדושת המעשה כי ע"י קב"ה בבחי' נעשה ונשמע זוכים לקדש המעשים.

ומי שלא קידש א"ע בשלושה החדשים הנ"ל אל יאמר לנפשו נואש. שעצמו של יום מקדש ומטהר ע"י שחושב בנפשו שעדיין לא תיקן שום דבר, ולבו נעשה לקרעים, וזוכה ע"י לתשובה שלימה כמאז"ל שבירתך זו היא טהרתך דהיינו שע"י שבירת הלב באמת זוכים לטהר א"ע ולקבל את התורה"ק.

(עקידת יצחק)

ענוה

וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק. פרש"י ז"ל מהמכילתא, היו נרתעין לאחוריהן י"ב מילין ע"ש. וכן בתרגום יונתן וחמין כל עמא ורתעין וכו'. י"ל שאכן הוא דרך הצדיקים הגדולים בשעה שמתבוננים באורו ית"ש נרתעים לאחוריהם ויודעים שפלותם לפני השי"ת, כמ"ש הרמב"ם (הל' יסודות פ"ב ה"ב) בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ, מיד הוא אוהב ומשבח ומפאר ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול כמו שאמר דוד צמאה נפשי לאלוקים לקל חי, וכשמחשב בדברים האלו עצמן, מיד הוא נרתע לאחורי ויפחד ויודע שהוא בריה קטנה שפלה עומדת בדעת קלה מעוטה לפני תמים דעות עכ"ל. וזה פ' הכתוב 'ירא העם וינעו' כלומר שראו אור ית"ש ונרתעין לאחוריהם, 'ויעמדו מרחוק' שראו מצבם השפל שהמה עוד מרחוק. וזה מה שהיה המעשה שאדמו"ר הקוה"ט מהר"מ מווארק' ז"ע היה פ"א בווארשא, ונכנסו אליו לבקרו שני גדולי הדור, ובשעה זו הרבי מווארק' מתפלל בתפילת שחרית, וישבו הגאון"ק הנ"ל לחכות עד שיגמרו הרבי תפילתו, והרבי היה מתפלל בישיבה, וכשהגיע קודם ק"ש פתאום קם הרבי ממושב ונאמר תפילתו בעמידה, והגאון"ק הנ"ל התחילו לדבר ביניהם בחשאי אם ע"פ הלכה היה מותר לרבי לעמוד קודם ק"ש, והרגיש אחד מחסידיו הרבי את שיחתם, ואמר להם איהר מיינט אז דער רבי האט זיך אויפגישטעלט עם האט איהם אויפגישטעלט, ויתבו רבנן וקשתקו לאות הודאה על דבריו, וכל הענין הזה מבואר בדברינו הנ"ל.

הכנעה והתבטלות

בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני וגו' ויחן שם ישראל נגד ההר (שמות י"ט, א'-ב'). פירוש, 'בחודש השלישי' שהוא מדת תפארת, כדאיתא בהגהות מהר"ח"ו על הזוהר (ח"ב יא:): סיון הוא תפארת, שם מ"ה, 'ביום הזה' ר"ל ביום זה דייקא, יום מ"ה לעומר, המורה על בחינת מה, 'באו מדבר סיני', השינוי או ישראל, מעלת ההכנעה וההתבטלות, להיעשות הפקר כמדבר (עי' עירובין נד. במדבר"ר א, ז), וע"י זה 'ויחן שם ישראל', פירש רש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד, כי מכה הענוה נעשו כולם חנייה אחת, באחדות ובאהבת ריעים, כמבואר בספד"ק תולדות יעקב יוסף (פר' צו אות א) על הפסוק (שמות יב, כב) ולקחתם אגודת אזור, מי שהוא שפל באיזוב הוא יכול להיות בשלום ובאגודה אחת, מה שאין כן

אם מנשא עצמו האחד על השני, אי אפשר להיות אגודה אחת, עכ"ד הק', ובכח זה זכו לקבל התורה הנקיית על ידי הכנעה.

ולכן לכולי עלמא בשבת ניתנה תורה לישראל (שבת פו:), כי יקרת האור בהדיר המופיע בשבת קודש, מסוגל להביא לידי ביטול, כמ"ש (בראשית ב, ג) ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו, כל קודש הוא מצד החכמה (פרדס שער יב פרק ג), היינו שמאיר בו אור החכמה שהיא הביטול, בחינת כח מה, ומחמת זה מוכשר הוא לקבלת התורה הק' אשר מחכמה עילאה נפקת.

(אמרי מנחם)

"אין מים אלא תורה"

הרב הגאון החסיד רבי איטשקע זצ"ל, בנו של כ"ק מרן הגאון האלקי הר"ר הרב בעריש מביאלא ז"ע, סיפר לפני כ"ק מרן בעל הישמח ישראל ז"ע שפעם אחת נסע הוא לטייל עם כ"ק מרן ז"ע האור טמיר ונעלם הרבי רמ"מ מווארק' ז"ע ושאל הרבי מווארק' את רבי איטשקע אם אביו אומר בביתו "תורה", ואמר לו הן, וצוה הרבי מווארק' לר' איטשקע שיאמר לפניו הד"ת מאביו, ואמר לו שאביו אמר בשם הרבי ר' בונם מפרשיסחא ז"ע ע"מ שאמרנו ישראל נעשה ונשמע (שמות כ"ה, ז) שהיה צריך כאו"א לומר אעשה ואשמע, והמשיל הרב ר' בונים כמו היושבים במאסר בחום היום וצמאים ומים אין להם, ופתאום בא אחד ושאל להם אם רצונם לשתות, ואז כל אחד משיב נשתה, יען שכאו"א יודע שכולם צמאים, כן בקב"ה שכולם היו צמאים לרא"ח, לכן נאמר בלשון רבים וכאו"א ה' יודע הרגשות כולם, והקשה ע"ז הרבי מביאלא א"כ למה נאמר אז ישיר (שם ט"ו, א), ולא נאמר אז נשיר, ושאל הרבי מווארק' לר' איטשקע הנ"ל מה השיב ע"ז אביו, ולא השיב לו ר' איטשקע (מרן בעל ישמח ישראל ז"ע אמר לר' איטשקע בטח רצית לשמוע מה שתירץ ע"ז הרבי מווארק' ז"ע מפני זה לא הגדת להרבי מווארק' תירוץ אביו ז"ע), ואמר ר' איטשקע לפני מרן בעל ישמח ישראל ז"ע שאביו הרב מביאלא ז"ע תירץ ע"ז שבשביל שקב"ה היא לכל הדורות האמים לפיכך אמרו בלשון רבים. וכ"ק מרן בעל ישמח ישראל ז"ע הגיד על קושיא הנ"ל דאז בצאת ישראל ממצרים שהיו משועבדים בחומר ולבנים, דעדיין לא ה' להם התורה, לכן היו כולם שווים ממש צמאים להמים של תורה, לכן אמרו בלשון רבים, אבל שירת השיירה ה' מגודל אהבה מאהבת הלב להשי"ת שה' נובע על פניהם, ולזה לא היו כולם שווים לטובה בערך אחד, אלא כאו"א לפי מדריגתו ולפי מה דמסערי בליבא.

(מאורן של ישראל)

עבודת החג היא לקבוע התורה בקרבנו

וכל העם רואים את הקולות (שמות כ, טו). פ"י כ"ק מרן אדמו"ר הרבי הצעיר מווארקא זצלה"ה ז"ע, שבשעת מתן תורה ראו ישראל להכניס את הקולות של מתן תורה בקרבם. והמכוון בדברות קדשו, שזאת פעלו ישראל בעצמם, שהתעוררות קבלת התורה לא תהא רק לשעה, אלא תשאר קבועה ועומדת בקרבם לדורות. וע"ד זה יש להשתדל מדי שנה בשנה בחג השבועות שהתעוררות מתן תורה לא יהא רק לזמן, אלא יקבע בקרבנו, בבקשתנו (תפילת העמידה לשלוש רגלים) והשיאנו ה"א את ברכת מועדיך לחיים ולשלום לשמחה ולששון. וכמו"כ צריך לראות ליטול את קבלת התורה לתוך ביתו, לחיות עם התורה בחיי יום יום, כמו שנצטוו ישראל אחר מתן תורה (דברים ה, כז) שובו לכם לאהליכם. ומה גם ובפרט בנעילת חג השבועות, בזמן הנבחר ביותר, גמור ותכלית כל ימי הפסח וספירת העומר, זה תפקידנו, לבל ילך לריק החג הק' הזה ח"ו, "זאל נישט ווערן פאר-פאטשקעט דער יו"ט", אלא לקבוע התורה בקרבנו.

ובזכות זה יקויים בנו דברי נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה שהיום יומא דהילוליה בפתיחת ספר תהלים (א, א-ג) אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה וילכה והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פרוי יתן בעתו ועליו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח, היינו אף הטרודים שאין ביכולתם לעסוק בתורה יומם וליל, אם עכ"פ 'בתורת ה' חפצם' שחפצים ללמוד, ראויים המה לברכה.

(כ"ק מרן אדמו"ר ע"ר שליט"א)

"וזה שאמר ר"ע (סוף יומא) אשריכם ישראל לפני מ"י אתם מטהרין, אשרי להאדם הזוכה לטהר עצמו לפני בוא יום החמישים, וזה לפני מ"י גימטריא חמישים, אכן מי שלא זכה לטהר עצמו לפני יום החמישים, השי"ת ברוב רחמו וחסדי מטהר ומקדש עבורו את יום החמישים ונעשה אצלו יום טוב, וזה "ומי מטהר אתכם שבשמים".

(תפארת שמואל בשם הרבי הזקן מווארק' ז"ע. וידוע עוד מה גם שכתב אחד מהצדיקים שביאור הכתוב של "ומי מטהר אתכם" שהיום החמישים - יום חג השבועות, זה בעצמותו 'מטהר אתכם'. ועיין עוד פה בגלגל בדבריו הנעימים של רבינו הק' בעל ה"עקידת יצחק" ז"ע)

קבלת התורה בצילו של צדיק

ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה. וישב משה את דברי העם אל ה'. יש לדקדק אמאי לא כתיב ויגד משה את דברי העם כמ"ש אח"כ. ועוד דקדוקים כמוכין.

ונראה דהנה עצה היעוצה לזכות לכתר תורה הוא לבא מקודם לבחי' אהבת ישראל וידבק עצמו בכללות ישראל. ואורייתא וקוב"ה וישראל חד. ועי"ז יזכה לתורה. וזהו ויענו כל העם יחדיו. בלב אחד כאיש אחד. וזכו לבחי' אחדות ואהבת ישראל. עי"ז היו זוכין לאמר כל אשר דבר ה' נעשה. אמנם לזכות ולהשיג בחי' אהבת ישראל. צריך אדם לבקש ולהתחנן מלפני השי"ת שיזכהו למדה זו. כי הוא צריך סייעתא דשמיא לבא לבחי' זו. ומש"ה כאשר ראה משה איך שכל ישראל אמרו יחד בלב אחד וזכו לבחי' אחדות ואהבה ביניהם. מה שלא הי' כן בשאר כל החניות. ואך שהי' בתרעומות ובמחלוקת. וכאן זכו לבחי' רמה וטובה הלזו. והבין שזה לא מעוצם ידם עשו את החיל הזה. ואך כי מתת אלהים הוא. ובפרט לפי המבואר במס' שבת שדרשו ויענו כל העם וכי לא אלמים ביניהם אלא שנתרפאו. וזה ודאי לא בבחירתם ואך השי"ת הי' בעזרם לבא לבחי' זו בכדי שיוכלו לאמר כל אשר דבר ה' נעשה ולזכות על ידו לכתר תורה.

וזהו וישב משה את דברי העם אל ה'. ור"ל שהי' משיב הכבוד לבעליו. והי' תולה שמה שזכו לבחי' אהבת ישראל. ואשר עי"ז זכו לאמר כל אשר דבר ה' נעשה. זה הוא מהשי"ת אשר חנן אלהים אותם. אמנם חשב משה בלבו וירא מאוד מה יעשו בניהם אחריהם דור אחר דור כאשר לא יהי' ביניהם אהבה ואחדות וא"כ איך יזכו לכתר תורה. לכן ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענין בעבור ישמע העם בדברי עמך וגם כך יאמינו לעולם. וגם נביאים הבאים אחריו. והם צדיקי הדור בחי' משה. כאשר בני ישראל יתאספו עדרים עדרים לדבק עצמם לצדיק בחי' משה. לחסות בצל כנפיו. זה יפעול בחי' אחדות ואהבה ביניהם. ועל ידי זה יוכלו לקבל התורה עי"י בחי' משה כהנ"ל. וזה אמרם ז"ל בכל יום יהי' בעיניך כחדשות. וזה יזכה עי"י אורייתא של צדיק בחי' משה אשר מחדש בכל יום תמיד.

(בית יעקב לאב"ד אלכסנדר)

נסיעה לרבי על חג השבועות

הרה"ק האמרי נועם מדז"קוב זי"ע היה מקפיד שלא יבואו אליו לראש השנה אלא לחג השבועות, בהטעימו לפי דרכו כי בראש השנה ויום הכיפורים כל אחד שרוי באימת הדין, ואפשר גם להישאר בבית ושם לשוב בתשובה, אך בחג השבועות שהכל מודים דבעצרת בעינין נמי לכם, הלא בבית יכולים להתגשם מה"לכם", על כן מבקש הוא שיעזבו את הבית ויבואו אליו.

להסתופף בצל הצדיק בשבועות כי נידונין על זה ביום זה

באחד שבט ר"ה לאילן כדברי בית שמאי ובית הלל אומרים בט"ו בו (ר"ה ב.). איתא (שם טז.) בארבעה פרקים העולם נידון וכו' בעצרת על פירות האילן, וצריך להבין מפני מה בט"ו בשבט נוהגין לברך על הפירות אף שאין הוא ר"ה אלא לאילן, ובעצרת: נוהגין להעמיד אילנות אף שאז נידונין על הפירות ולא על האילן, ובהיפך היה לנו לעשות, להעמיד אילנות בבית הכנסת בט"ו בשבט, ולברך על פירות האילן בעצרת. והענין הוא דאילן הוא הצדיק כידוע, ופירות הם החסידים הממתופפים

בצלו ומקושרים אליו, והנה בט"ו בשבט נידונין הצדיקים הנקראים אילן, איזה חסידים יתדבקו ויתקשרו אליהם, כי יש חסידים פחותי ערך המקרבים עצמם לצדיקי אמת, וגורמים על ידי מעשיהם אשר אינם טובים שהמון עם ידברו על צדיק עתק על רבותיהם הקדושים, ולכן מברכים אז על פירות האילן המרמזים לחסידים שמתדבקים להצדיק, שגם פחותי ערך שביניהם ישונו ויטיבו מעשיהם, כדי שיתקדש שמו ית' על ידי הצדיקים והחסידים. ובעצרת נידונין החסידים הנקראים פירות האילן, לאיזה צדיק יתדברו ויתקשרו, כי יש כמה חסידים יראים ושלמים כתורה ותפילה שמקורבים ומדובקים לצדיקים שקר ח"ו, לכן מעמידים בנית הכנסת אילנות הנותנים ריח טוב, לרמז להחסידים שיתפללו שיעמיד להם השי"ת ויזמין לפניהם צדיק אמת הנקרא אילן, להתדבק בו, כי לזכות לבא ולהתקרב לצדיק אמיתי הוא באמת רק סייעתא דשמיא. ולכן טוב להיות בעצרת שבועות אצל הצדיק.

(אמת ליעקב)

נסיעה לרבי לחג השבועות

רב אחד מחסידי הרה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב זי"ע לא בא פעם אחת על חג השבועות לפאריסוב כמנהגו מאז, ואחר כך כשבא, שאלו רבינו, מדוע לא בא על חג השבועות, ואמר איזה תירוץ, ואמר לו רבינו: "מי שיכול לבוא על שבועות ואינו בא, בודאי גדול עוונו מנשוא". (תולדות אמת)

זוקף ראשם של ישראל

הרב הקדוש משינאווא זי"ע היה אומר: פעמיים ראיתי אצל אבי בעל הדברי חיים זי"ע שהיה זוקף ראשם של ישראל, פעם בשבת פרשת שקלים, ופעם אחרת בחג השבועות.

(רבינו הקדוש משינאווא)

התאספות החסידים בחג השבועות

הקהל לי את העם ואשמיעם את דברי, המנהג להתאסף בשבועות היא ההכנה לקבלת התורה, שכן היה גם במתן תורה ויחן שם ישראל נגד החר כאיש אחד בלב אחד, שאין המכוון להתאספות הגופות אלא להיות כאיש אחד בלב אחד, ואיתא אינו דומה מועטין העושין את התורה למרובין העושין את התורה, כתיב והייתם לי סגולה ברש"י ז"ל כלי יקר ואבנים טובות, ובאבנים טובות אבן אחת גדולה וכבדה יותר חשובה מהרבה אבנים קטנות, וכמו כן בישראל כשמתאספים נעשים הם כאבן אחת כדכתיב והייתם לי סגולה והכנה זו היא עצמה תורה, כמו שאמר אבי ז"ל (ה"שפת אמת) על הגמרא י"ג זמן קהלה לכל היא ולא צריך קרא לרבווי, שזה שישראל מתאספין הוא בעצם תורה. (אמרי אמת - גור [שבועות תרס"ו - יומא דהילולא שלו הוא בחג השבועות])

(מלוקט מתוך הקונטרס "צינונים יקרים")

ראיית פני הצדיקים וסגולותיה

פעם אחת בשמיני עשרת פתח הרבי רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע ואמר: "חג, הוא לשון מחוגה, כמו שבמחוגה יש נקודה פנימית שוכלל הקצוות באים אל הנקודה הפנימית, כך כשהיו ישראל עולים לרגל לראות את פני האדון ה' - באו כל ישראל אל הנקודה הפנימית. והנה עכשיו (בזמן שאין ביהמ"ק) צריכים להתאסף ולראות פני הצדיק. כי כתיב "היכל ה' המה" (ירמיהו ז', ד') הם הצדיקים שהם היכל ה', וכמו שכתוב "זהו עיניך רואות את מורידך" (ישעיה ל', כ').

(בארות המים)

והשנה שרבים לא זכו מפני התקופה שבו אנו נמצאים לאחרונה בכל העולם כולו, ולא זכו לעלות ולהיראות ברגל אצל הצדיק שבדורו. נכון להביא את הדברים הבאים כלשון קדשם:

נפתחו השמים אמר המגיד ממזריטש: "חג-השבועות אצל הבעל-שם-טוב היה בבחינת 'נפתחו השמים וראה מראות אלקים'". רבנו הזקן אמר: "כשהיינו בחג-השבועות אצל הרב המגיד - היו רואים ומרגישים". אמר על כך נכדו, ה'צמח-צדק': "אין זה אמור אצל המגיד בלבד, כי-אם אצל כל רבותינו; ולא רק באותה תקופה, אלא בכלל התקופות. אולם לשם כך יש צורך בכלים פנימיים" (ספר השיחות תש"ג עמ' 120).

חג השבועות - יום הדין לעניני רוחניות

נכתב עי"י הרה"ח הגאון הרב שמחה מקובר שליט"א

ל"א ע"ב) רשב"א אומר עזרא תיקן להם לישראל שיהי' קורין קללות שבת"ב קודם עצרת ושבת"ג קודם עזרא ושבמשה תורה קודם ר"ה, מ"ט אמר אביו וכו' כדי

בחג השבועות דנים על כל עניני פרנסת הנפש כתב בספה"ק ישמח ישראל (שבועות אות י) זז"ל "חז"ל אמרו (מגילה

שתכלה השנה וקללותי, בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותי, אלא שבת"כ אטו עצרת ר"ה היא, אין עצרת נמי ר"ה הוא דתתן ובעצרת על פירות האילן.

נראה לפי שפלות דעתי דהפירוש בגמרא הוא, דכמו דבר"ה הוא יום הדין על כל באי עולם מי יחי' ומי ימות הלילה בגשמיות, כן בחג הקדוש העצרת הזה הוא יום הדין מכל עניני פרנסת וחיות הנפש, ואת מי להיות לו לעזר ולסעד שיהי' ביכולתו ללמוד בתורת ד' בדעת צלולה ולאסוקי שמעתיא אליבא דהלכתא, וע"י ההלכה שיזכה לברר לאמיתה של תורה ירומום כל הדברים השפלים, וכמבואר בהאר"י ז"ל (פע"ח ש' הזמירות פ"ד) "הריעו לך" ככל "הארץ (תהלים ק', א) ר"ת הלכ"ה, כי בביורר ההלכה ירומום לך כל הדברים הארציים, וזה הוא המכוון בגמ' שמביא דברי המשנה (ר"ה ט"ז). בעצרת על פירות האילן, ובגמרא שם אמרה תורה וכו' הביאו לפני שתי הלחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן, וברש"י שם, שתי הלחם ירצו על פירות האילן שהם מתירין להביא ביכורים שאין מביאין ביכורים קודם לעצרת דכתיב (שמות ל"ד, כ"ב) ביכורי קציר חטים ואני שמעתי דר' יהודה לטעמי' דהא אלא כמאן דאמר בסנהדרין (ע' ע"ב) עץ שאכל אדה"ר חטה היתה, עכ"ל רש"י שם. יראה הרואה בלשון רש"י ז"ל שהברכה מעצרת על פירות האילן היא משונה מהברכות שבפסח ושבת, כי בפסח ובחג מתברכים התבואה וגם העולם מתברכת במים בעת הצורך, אבל בעצרת השתי הלחם מרצים על פירות האילן שיהי' מותר להביא מהם ביכורים, זה הוא ענין הרמה וברכה רוחנית מפרי האילן, אבל לא ברכה גשמית הוספה בהפירות כמו בתבואה ובמים, זה הוא כוונת הגמ' לדרכנו להורות כי הר"ה שבעצרת הוא על רוחניות, וכדתתן בעצרת על פירות האילן, הפירוש הוא שהשני הלחם ירצו וירוממו את פרי האילן, שיהי' ביכולת לבוא לידי הרמה והעלאה ע"י הבאת הביכורים מהם.

תכלה שנה וקללותיה

ובזה שאנו קורין התוכחות שבת"כ אנו באים לידי יראה תתאה יראה העונש, וממנה נבוא ליראה יעלאה, ובה יכלה כל הקללות, היינו המניעות שהי' להם עד עתה בלימוד התורה, הן מסיבות גשמיות הסרוך פרנסה ומקרים רעים ר"ל, הן מניעות רוחניות בלבולי דעות הרהורי שטות, ע"י היראה כלים ונאבדים כל המניעות, וכמו שמובא בסה"ק בשם כ"ק היהודי הקדוש מפרשיסחא עה"פ (תהלים ע"ו, ט) משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה, היינו משמיעים ומודיעים כי יש דין ושבת מושל, אבל הלילה אין כוונתו יתברך להנדיג עולמו במידה זו, רק למען ישמעו ויראו, וכאשר באים ע"י השמיעה הזאת ליראה אז נשקטו כל הדינים, ארץ יראה ושקטה, וכ"כ ע"י שמיעתינו התוכחה בשבת קודם החג (עיין תוס' מגילה שם), אנו שמים על לב שכל זה באתנו על אשר לא שמענו ולא שמנו לב לדברי ד' ותורתו, ועי"ז אנו באים לידי יראה, וממילא תכלה שנה וקללותי וכנ"ל.

תחל שנה וברכותיה

והפייטן (באחות קטנה) הוסיף תחל שנה וברכותי, שיתחיל לנו מעתה שנה טובה וברכותי, היינו כל ההכנות הנחוצים לנו להתורה הקדושה, למען נוכל ללמוד וללמד לשמור ולעשות מתוך הרחבת הדעת, וממילא נכלל בזה שיהי' לנו עתה בהתחלת החג הקדוש ישוב הדעת, ושנוכל לקבל על עצמנו ללמוד תורה ביראה ובאהבה ושמחה, ונזכה מחר אי"ה לקבלת התורה ממש להיות התורה נבלעת בכל אברינו ודמינו ולעשות רצונו ית', וממילא בקבלה הזאת נצא זכאי בדין, וכמבואר בשל"ה הקדוש בשם התולעת יעקב עיי"ש.

לקיים בחג השבועות וגי' ברעדה

כתב השל"ה הק' (מסכת שבועות פרק ג' מצוה (אותיות י"ח - י"ט) וז"ל "חייב אדם לשמור בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה. ובפסחים פרק אלו דברים (ס"ח): הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. מר בריה דרבינא יתיב כולא שתא בתעניתא בר מעצרתא ויומי דפוריא כו'. רב יוסף ביומא דעצרתא עביד ליה עגלא תילתא, אמר, אי לאו הווא יומא, כמה יוסף איכא בשוקא. מכל מקום גילו ברעדה' (תהלים ב', י"א) כתיב, והשמחה אשר שמח תהיה שמחה רוחנית והודות והלל להשם יתברך, שנתן לנו התורה, ויתעורר מאד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו ולחיות מוכתר בכתר תורה, לקיים 'והגית בו יומם וליל' (יהושע א', ח), כי היום הקדוש הזה, הוא יומא דדינא.

בשבועות דנים מה שביטל עצמו מהתורה

וזה לשון תולעת יעקב (דף נ"ח סתרי חג השבועות): ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשיג ולדרוש מעשה בני האדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידוש העולם, וכמו שתקנו לומר (במוסף דר"ה) 'זה היום תחלת מעשיך' כדברי רבי אליעזר שאמר בתשרי נברא העולם (ראש השנה י'), כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידוש העולם, להשיג ולדרוש על מעשה העולם, ולדון על פירות האילן, כדאיתא בפרק קמא דראש השנה (ט"ז). בארבע פרקים העולם נידון וכו', בעצרת על פירות האילן. וכבר ביארנו, כי הפירות הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקדוש ברוך הוא, והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו שביטל עצמו ממנה, והוא אמרם על פירות האילן, בלא השלימים בתורה ובמצות בראי".

בחג השבועות העיקר הוא טובת הנפשות והנשמות

כתב בספה"ק נועם מגדים (דרוש לחג השבועות) וז"ל "ועשית חג שבועות כו'. עיין ברש"י ז"ל. והנראה לפרש הכתוב בארבעה פנים מאירות. וזה יצא ראשונה יאמר ועשית כו' לה' אלהיך. דהנה כל המועדים, הנסים והחסדים שנעשה לנו בהם הם חסדי הגופות כמו בפסח שהוציאנו ה' אלקינו מעבודת לחירות, וזהו טובת הגוף אשר עבד בפרך. וכמו כן בחג הסוכות, כי בסוכות הושבתי, בין למ"ד סוכות ממש בין למ"ד ענני כבוד הרי זה חסדי הגופות לכל יכם שרב ושמש. ולא כן בחג השבועות שיעקר החסד הנפלא הוא טובות הנפשות והנשמות, שנתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכינו, והראנו את כבודו ואת גדלו, ופנים בפנים דבר עמנו מתוך האש למען תהיה יראתו על פנינו עולמי עד.

עיקר ההוספה בחג השבועות ברוחניות - אהבה יראה ודיקות בו יתברך ובעבור זה עיינו הרואות כי נשתנה חג השבועות מפסח וסוכות, שיש בהן מצות מעשיות מצה ומרור ופסח וסוכה, ולא כן בשבועות. והיא מהיות כי עבודתינו מחוייבת להיות כעין הגם והחסד שעשה ה' אלקינו עמנו, לזה במועדים הנזכרים כמו שחסד ה' עלינו היה בפועל ובגופני, כן אנחנו מחוייבים להשיב לה' תגמולוהי עלינו בעובדא ובמעשה, כדרך שאחז"ל (ברכות מ'). בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו. ובחג השבועות החסד לנפש ונשמה, לזה אנחנו מחוייבים להודות לה' אלקינו בחג הקדוש הזה ברוחניות שלנו, בשכל ונשמה בתוספת אהבה לבוראינו יוצרינו, ויראה ודיקות בו בלב, והכרת רוב גדולתו והכרת רוב חסדו עלינו בנתינת תורתו הקדושה לנו. והגם שנצטיינו בו על שמחת יום טוב בשלמים ואכילה ושתיה וקרבות היום, זה אינו רק לבוש וכסות להרוחניות, והעיקר עבודה שבלב בחג הזה לקדש מחשבותינו אליו, ושנהיה בלי זוהמא כאבותינו ביום הזה, ולהתלהב ליבנו לעבודתו, ולעשות נחת רוח לפניו כחסד שעשה עמנו ברוחניות.

הדין בשבועות כמה יזכה לחדש בתורה הק'

ועל דרך זה פירשנו אמרם ז"ל (ר"ה ט"ז). בעצרת על פירות האילן כו', הביאו לפני שתי לחם בעצרת כו', דמה ענין דין פירות אילן ליום מתן תורה הקדושה. אך יש פנימיות בדבר, כי ידוע כי הצדיק נקרא אילן ועץ, כמו כי האדם עץ השדה (דברים כ', י"ט). ופירות הם תולדות חידושין דאורייתא שהוא מחדש, כמ"ש הר"מ אלשיך ז"ל בפסוק (תהלים א', ג) והיה כעץ שתול כו' אשר פריו יתן בעתו כו', על דרך (סנהדרין ל"ח): דור דור ודורשיו, עיין שם בדברי קדשו כי פלאות הנה.

לזה ביום מתן תורה מתעורר בכל שנה אור זה להוריד אור חדש לעולם ונידונין בו הצדיקים מי שיחדש כן חידושין ומי כן זה בכה וזה בכה אם בגלוי אם בסתר לפי קדושת כל אחד כן יקבל האורה ביום מתן תורה. וזהו בעצרת על פירות האילן, חידושין שיחדשו האילנות הן הן צדיקי וגדולי הדור. וצריך לזה אתערותא דלתתא, לעסוק בתורה ביום זה, בתורה שבעל פה בלילה כמ"ש בזה הקדוש, ואלפינא דאורייתא כו' תורה שבעל פה כו', וביום בתורה שבכתב, וזהו שתי הלחם כמ"ש המחברים וברע"מ על דרך (משלי ט', ה) לחמו בלחמי כו', וגם לחדש חידושין לפרש המקראות הסתומים על פי הקדמה מתורה שבעל פה, הרי זה יחוד גמור, שמתייחדים תורה שבכתב ותורה שבעל פה. וזהו שתי הלחם, דהיה לו לומר שתי לחמים, אך שאנחנו עושים משתי לחם אחד מיוחד והבן.

ועל ידי זה אנו מעוררים אור תורה עלינו. וזהו אמרם ז"ל הביאו לפני שתי לחם בעצרת כדי שאברך לכם פירות האילן, אור חדש להוציא פרי

תורה לאילני הדור כמ"ש, והכל ברוחניות ידברו, כי יום של רוחניות הוא כמו שכתבנו. והנה אמרו רבותינו ז"ל (בראשית מ"ט, י"א) בשעיר של ראש חודש שכתב לה, ללמד שבא לרצות על חטא שאין מכיר בו אלא ה', אין בה ואין בה עיין שם. וזהו מאמר הכתוב ועשית חג שבועות, ועיקר העשייה מהג הקדוש הזה אינו אלא דברים שבלב לה' אלהיך, שאין מכיר בו אלא ה', גודל אהבה ויראה ודביקות הבורא, והשק ורצון עד לאחת לעשות נחת רוח לבוראינו יוצרינו, ומסירת נפש אליו, הברת חסדיו אלינו והכרת רוב גדלו ותפארתו. ואמר מסת נדבת כו', רוצה לומר הקרבנות ונדבות אשר נתן אינו רק מסת מלבוש על דרך (בראשית מ"ט, י"א) ודם ענבים סותה, וזהו מסת רק לבוש הוא נדבת ידך כו', אבל העיקר הוא הפנימיות בלב לה' אלקיך לבד, כאמור כנ"ל.

חידושי התורה הם בבחינת תורה שבעל פה, וכשכותבו נהפך לתורה שבכתב

כתב בספה"ק אמונת משה (שבועות אות כ"ו) וז"ל "ונראה לומר דאחר שנכתבה התורה שבעל פה והוי כתורה שבכתב, חידוש התורה הוא בבחינת תורה שבעל פה, דודאי כיון דראה חכמתו יתברך שמו דצריך להיות תורה שבע"פ, זאת עודנה עומדת וקיימת וכו', לכן על כרחך צריך לומר דהחידוש בתורה היא תורה שבע"פ והבן.

ונראה להוסיף עוד, דאם החידוש נכתב נתגלה שוב חידוש נוסף, מחמת האור תורה שבע"פ, לכן איתא בספר שו"ת מן השמים (סימן ל"ב) דנכון לכתוב החידושים שנתחדשו, ונראה לומר הטעם כדי לתת מקום התגלות לחידוש נוסף."

לבקש שיזכה לכתרה של תורה

כתב בספה"ק פלא יועץ (ערך עצרת) וז"ל "ומה טוב דבר בעתו לשפוך נפשו בימים האלה ובזמן הזה שיזכה הוא ובניו לכתרה של תורה ללמוד וללמד לשמור ולעשות".

ימי הדין של ראש השנה ושבועות יחדיו יודבקו - לזכות לתורה וגדולה במקום אחד

כתב בספה"ק עקידת יצחק (שבועות אות ו) וז"ל "וזהו הפירוש באמרם ז"ל (מגילה ל"א): תניא ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהיו קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ראש השנה, מאי טעמא אמר אביי ואיתימא ריש לקיש כדי שתכלה שנה וקללותיה, בשלמא שבמשנה תורה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה, אלא שבתורת כהנים אטו עצרת ראש השנה היא, אין, עצרת נמי ראש השנה היא דתנן ובעצרת על פירות האילן עכ"ד הגמ', והיינו שיש שני מיני ר"ה, בראש השנה נידונים על החיים הגשמיים ובעצרת על חיי הנפש, וכמו שגילה כ"ק דודי אדמו"ר הגאון האלקי מרן בעל ישמח ישראל זצ"ל "ה"ז ע"ע שכמו שבראש השנה הוא יום הדין לכל באי עולם מי יחיה ומי ימות הלילה בגשמיים, כן בהג הקדוש העצרת הזה הוא יום הדין על כל עניני פרנסת וחיות הנפש, ואת מי להיות לו לעזר וסעד שיהיה ביכולתו ללמוד בתורת ה' בדעה צלולה ולאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, והיינו שהעיקר שיהיו שניהם צמודים יחד תורה וגדולה במקום אחד, ואזי יהיה חיזוק וקיום לתורה"ק. וזהו ענין תהל שנה וברכותיה, שיתחילו לנו כל הברכות והישועות והשפע רב שנצרך לנו ללימוד תורה"ק מתוך הרחבת הדעת".

לבקש מחילה מהבירו קודם שבועות

כתב בספה"ק אמונת משה (פרשת אמור אות י"א) וז"ל "עם קדוש זכרו שיום חג השבועות הבעל"ט הוא בבחינת ראש השנה במובן הרוחני, כמו שכתב כ"ק מרן אדמו"ר בעל ישמח ישראל ז"ע, וכמו שלפני ראש השנה הדרך הוא שכל אחד מוחל להבירו כדי שיזכה לשנה טובה לכתובה והתימה טובה, קל וחומר לפני החג הקדוש הבא עלינו לטובה".

אוצרותיהם של צדיקים

לחג השבועות • מאוצרו של הרה"ח הרב אהרן פרלוב שליט"א

לע"נ הרה"ח ר' יצחק בן הרה"ח ר' משה אריה זצ"ל נלב"ע ו' סיון תשע"ד

בקיעת אור התורה בשבועות

הגיד כ"ק אאמו"ל ותצפנהו שלשה ירחים ולא יכלה עוד הצפינו, שבז' באדר נולד משה (סוטה י"ב): ותצפנהו ג' ירחים מז' אדר עד ז' סיון כדאי, שבועות קבלת התורה, ולא יכלה עוד הצפינו, שלא יכלה להצפין עוד כח התורה ואז בקע אור התורה, ובה התחיל הגאולה אף שהי' עוד קישוי שעבוד. "לב שמחה" (גור שמות תשמ"א, דף ס"ח ט"ד)

שבועות הוא הקנין

קדושת הפסח אמר הרה"ק (ה"מי השילוח" מאיזביצא) זצוק"ל בשם רבינו ר"ב מפשיסא זצוק"ל שהיא כמו ראות התן וכלה, ושבועות היא הקנין.

"פרי צדיק", פסח דף ל"ז ט"א

שבועות למעלה מר"ה

...ובכלל קבלת התורה שבכל שנה ושנה כדאי' בספה"ק, שיקבל על עצמו לעמוד באלו הענינים הקשים לו ביותר שהם השליחות עבודה יד לעולם. והזמן לזה הוא ביום הק' של זמן מתן תורתנו. וכמו שאמר הרה"ק רבי ברוך ממז'בוז' ז"ע שבועות הוא למעלה מן ראש השנה בהיותו יום הדין על הרוחניות, ואז צריך יהודי לקבל על עצמו את השלשה דברים עין טובה רוח נמוכה ונפש שפלה, שהם היסודות של יהודי ומכוחם יוכל להתגבר על כל הנסיונות, להיות מתלמידיו של אברהם אבינו שעמד בכולם, בכל הנסיונות בארץ קשה וסביבה קשה, ולא היה נסיון אחד שלא עמד בו. בעוה"ר אנו חיים בדור כזה שהוא בבחי' מכעיסין ובאין וכחות היצר קשים ביותר. אך לעומת זה נתן הקב"ה את הזמנים הגבוהים וגדולים, את החג הק' של קבלת התורה, שיהודי יקבל על עצמו להיות מתלמידיו של אברהם אבינו, ומכח זה יוכל לעמוד בכולם, בכל נסיונות החיים הקשים ביותר, שזה עיקר התכלית של קבלת התורה.

"תפוח שלום", סלונים

חג השבועות אצל הצדיק

הה"צ הקדוש מראדאמסק בעהמ"ס תפארת שלמה זצוק"ל. הי' פ"א בקאזמיר קודם חג השבועות ורצה להיות גם חג השבועות שמה. ולא הסכים אא"י (הרה"ק רבי יחזקאל מקאמיר) זצוק"ל באמרו אליו ענין כי החסידים המסתופפים בצלו משתוקקים שיבוא לביתו ויקבלו פני רבם בגלל. לכן אין להשיגה ע"ע רק לנסוע לביתו להמסתופפים בצלו ללמדים אורחות חיים. והרה"ק מראדאמסק לא רצה לנסוע לביתו ואמר גם אני רוצה לקבל התורה ואיך נוסעים מן ההר סיני. אמר לו אא"י ז"ל. כתיב וירד משה מן ההר אל העם ופירש"י מלמד שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם. ולכאורה הוא תימה וכי איזה עסקים היו לו למשה רבינו הכי הי' סוחר עצים וכדו' שאמר שלא הי' פונה לעסקיו. אלא הכוונה שלא הי' פונה לעסקיו היינו לעשות הכנה לעצמו לקבלת התורה כעורך דרגתו הגבוה. רק הלך מן ההר אל העם ללמד את העם לקבלת התורה. וזאת הי' שבחו של משה רעיא מהימנא שהניח א"ע ועשה רק הצריך לישראל עבדה"ק.

"דברי ישראל" (מודיעין) יתרו, דף ל"ז ט"ד

זמן מתן תורתנו ממש

"זמן מתן תורתנו" - שמעתי ממור' ז"ל כי אין הזמן עובר עלינו אלא אנו הולכים בתוכו. למשל, כל השבתות הן שבת א', אלא אנו הולכים בעיגול השבועי ומגיעים שוב אל השבת. כן כל חג השבועות א' הוא, ומידי עיגול הילוכנו שאנו קוראים לו שנה, אנו שבים לבא אל "זמן מתן תורתנו" - אותו הזמן שבו הוא כח מתן תורה, אותו זמן ממש (לא כמו שנחשוב שהוא רק מזכרת יום מתן תורה), ואנו שוב מקבלים בו ממש את התורה אם נשתדל בזה. הגאון רבי אליהו אליעזר דסלז' זצ"ל, "מכתב מאלה"ר (ב"ב תשל"ז) ח"א, ע' ק"ג

זמן מתן תורתנו - ו' סיון

פ"א אחר עריכת השולחן הטהור בליל חג השבועות הגיד אדמו"ר הרה"ק מאפאלע זצוקללה"ה (בן הרה"ק רבי יעקב דוד מאמשינוב ז"ע) אשר זקינו הרה"ח ר' יעקב מזארנאווי צ"ל אמר לחרץ בדרך החידוד קושיית המגן אברהם, על מה שאומרים זמן מתן תורתנו בו' בסיון ולכאורה למאי דקיי"ל היה מ"ת בז' בסיון.

דהנה קודם מ"ת הי' הלילה הולך אחר היום וע"כ הלילה שאחרי ו' בסיון היה לו גדר דו' סיון, וכשנתנה תורה למחר בבוקר ונתחדש אשר היום הולך אחר הלילה הי' גם ליום זה גדר דיום ששי בסיון. ונמצא שבאותו שנה של מ"ת היו לשני הימים דין דו' בסיון.

"קבוץ לב אריה", סיון תשנ"ג, ע' 24

שם לבת בחג השבועות

בתו של רבינו (הרה"ק רבי יצחק מסטיטשין ז"ע) הרבנית הצ' דבורה, ילדה בת לפני חג השבועות. הורה רבינו שבהג יתנו לה את השם בינה, שכן "אורייתא - מבינה נפקת" (זח"ב פה א), התורה נובעת מעולם הבינה.

הרה"ח רבי יוסף ליפשיץ ז"ל, "החכמה מאין" (ב"ב תשנ"ז) ע' ר"מ, אות ק"ז

שתי החלם חמוץ בעצרת

שמעתי בזה מפה קדוש כ"ק אאמו"ר הגה"ק רבי שלמה מבאבוב זצ"ל בטעם שתי החלם הבאות חמוץ בעצרת זמן מתן תורתנו, כי חמוץ רומז על הגאווה, להורות לנו יגבה לנו בדרכ"ד, בדברי תורה, לחדוותא דשמעתתא.

"קדושת ציון" (באבוב) בשלה, ע' ק"ז ט"א

יום הדין לקבלת התורה

רבינו הגרא"י מלצר זצ"ל אמר, בשם רבינו הנצי"ב מוואלוז'ין זצ"ל, שהר"ן כותב בדרשותיו (כן מובא בשל"ה הקדוש במסכת שבועות ח"ב) שכשם שראש השנה הוא יום הדין לכל ענייני העולם, משום שבו עמד אדם הראשון בדין, ובהג נידונים על המים כי מנסכין את המים, ובפסח נידונין על התבואה כי מביאין בו את מנחת העומר, כך חג השבועות שבו ניתנה התורה לכל עם ישראל הוא יום הדין לענין קבלת התורה של כל יחיד ויחיד, ובו נקצב לכל אחד ואחד לאיזו דרגה יגיע בעסק התורה.

הגאון רבי אליעזר מנחם ש"ך זצ"ל, "שימושה של תורה" (ב"ב תשנ"ח) ע' ע"ד

וששנתם קאי על ובשכבך

שמעתי שב"ק מרן אדמו"ר האמרי אמת זצוק"ל אמר להחסידי רב"צ אוסטרוברער ע"ה בשבועות הראשון להנהגתו אחר השולחן שהוא הולך לישון, ושאל לו הרב"צ הלא בליל שבועות אין ישינים, ואמר אדמו"ר זצ"ל "בן ציון, ושנתם גייט ארויף איוף ובשבכך אויך" (ושנתם עולה גם על ובשבכך).

הגה"ח רבי צבי אברמוביץ ז"ל, "טעם הצב" (ב"ב תש"ן) ח"א, ע' קכ"ח

ר"ת שבועות

רבינו (הגאון רבי חיים ברים זצ"ל) היה רגיל בלשוננו שהר"ת של עליונים שישו ו'תחתונים עליו בקבלת תורה (פייט מוסף יום א' דשבועות) עולה שבועות.

"מרבח חיים" (ירושלים תשס"ד) ע' ע"ז

עצרת

דיבר בקדשו (ה"דברי שמואל" מסלונים ז"ע בשם הגה"ק בעל הקדושת לוי ז"ע, מדוע קראו חז"ל לחג השבועות עצרת משום שהתורה"ק ניתנה לישראל להעצור מדברים המתעבים את הנפש. וע"ז ביאר מרן (בעל "דברי שמואל" ז"ע) את מאהו"ל הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכב, שהעצרת תחול גם בדברים המותרים לכב, וכדמרגליא בפומיה דמרן מקוברין ז"ע וואס מען טאר ניט טאר מען ניט און מען מעג אייל זיך ניט. [- מה שאסור אסור, ומה שמור לא צריכים למהר].

הרה"ח ר' יצחק דוד לידער ז"ל, "בית דלי" (ב"ב תש"ס) עמ' א'

שבועות - עצרת

מה שחג השבועות נקרא בפי חז"ל עצרת (עי' ר"ה ט"ז א) לא בהנקרא בתורה, הוא מטעם כי יום אחד הוסיף משה מדעתו וניתנה תורה בנ"א לספירה כש"ס (שבת פו, א), ולכן בתורה תלה הניגת בהג במספר השבועות - שבעה שבועות תספר לך (דברים טז, ט) אבל חז"ל קראו אותו ע"ש מתן תורה שניתנה בנ"א ושנעצר ע"י משה ולכן קראוהו עצרת.

הרה"ח רבי יהושע העשיל ממאנסטרשטש זצוק"ל, "ערכי יהושע" (ירושלים תשנ"ג) ע' קס"ט ט"ב

אין מצוה מיוחדת לשבועות

ביארו בספ"ק על מה שבחג השבועות לא מצאנו מצוה מיוחדת, דהנה המצות נתנו על מנת לזכר ולצרף את ישראל, וכשמדמו רגלי ישראל בהר סיני פסקה זוהמתו, אשר על כן לא נצרכו ישראל למצוה מיוחדת בחג השבועות.

כ"ק מרן אדמו"ר מלעילוב זצוק"ל, "מלכות בית דוד" (רמת לעילוב-ב"ב) תשס"ג, עמ' ג'

בשבועות אין מצוות מעשיות

יש ליתן טעם למה אין בחג השבועות שום מצוה מעשית, אלא שבימה ממלאכה לבד. ונראה דהנה כתב הרמב"ן (בשיה"ש בפסוק אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ) דאם באה לאדם אהבה אלקית צריך להניחה בחפץ של מצוה, עכ"ל. ונראה דהוא כמו כלל העולם שהאור האלקי מוטמן בכלים שהם שמים וארץ, ובמדרש (פיראשית) ויכלו השמים והארץ שנעשו כלים, והיינו שהם כלים לאור האלקי השופע בבריאה.

והנה יו"ט הוא אהבה, ומקור מוצאו מאור שנברא ביום הראשון, כמ"ש אדמו"ר הרי"ם זצלה"ה מגור שלכן נקראו ימים טובים ע"ש וירא אלקים את האור כי טוב, עכ"ל. וע"כ נצרך לכלים היינו המצוות המעשיות. פסח מצה, וסוכות לולב וסוכה, ר"ה שופר, כמו כלל הבריאה כנ"ל. והנה חג שבועות רומזים לז' ימי הבנין, וחג השבועות למעלה מהם. א"כ הוא נמי למעלה משבעת ימי הבנין, שהם שמים וארץ, ע"כ אינם צריכין לכלים. והבן.

"שם שמואל" (פוכטש) סוכות תרע"ג, ע' ע"ז

למימרינהו בניחותא

ג' דברים צריך אדם לומר בתוך ביתו ערב שבת עם השיכה וכו' וצריך למימרינהו בניחותא כי היכי דלקבלינהו מיני' (שבת ל"ד). שמעתי המאמר הג"ל בשם א"ז (הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר) זצוק"ל. פעם אחת בסעודת ליל חג השבועות, בא אל השלחן ואמר ג' דברים צריך לומר בתוך ביתו וכו' וצריך למימרינהו בניחותא כו'. והנה אין באן רק ג' מצוות וצריך למימרינהו בניחותא כי היכי דלקבלינהו מיני' מפל שכן שאנחנו הולכים לקבל תרי"ג מצוות איך צריך למימרינהו בניחותא וכל טוב כי היכי דלקבלינהו מיניה. עכ"ל ט.

"דברי ישראל" (מודרין) כללי אוריינת, דף ג' ט"ב

רקידה בחג השבועות

שמעתי מהרה"צ מנאסאד זצוק"ל ששמע מחותנו הרב מאינטערדאם זצוק"ל, שהוא היה מקודם מתנגד ולמד באונגארן אצל גדולי ישראל שהתנגדו לדרך החסידות, והוא עצמו היה גם צדיק וגאון עולם וחיבר חיבור גדול אך עדיין לא ידע מדרך החסידות, ולאחמ"כ התחיל לנסוע לצאנו ושמה התחיל להתנהג עצמו בחסידות ולבש בגדי חסידות ונמנה על גדולי תלמידיו של הרה"ק מצאנו. פעם בשבועות רקדו כל הקהל בביתו"מ ברקידה נלהבת עד לב השמים, והרב מאינטערדאם רקד ביחד עם כל הציבור למשך זמן ארוך. כשראה זאת זקה"ק מגארליץ נענה ואמר לזקה"ק מצאנו (רק הוא הרהיב עוז בנפשו לומר כן לזקה"ק מצאנו, ואולי רצה לשמוע מה יאמר על כך זקה"ק מצאנו, ומי יעמוד בסוד קדושים) "מי היה יכול להאמין פעם שזה האונגארישער מתנגד יבלה את חג השבועות זמן מתן תורה בשעתיים של רקידה, הרי כמה דפי גמרא היה יכול ללמוד באלו שני השעות". נעמד זקה"ק (בדרכו בקודש כשהיה רוצה לומר איזה דבר הריף) ואמר בקול רם "גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שכיום הזה אין דרך אחרת ולא תהיה דרך אחרת, וזהו הדרך היחידי להישאר יהודי". וזקה"ק ראה זאת ברוח קדשו ששפת אמת תכון לעד

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלויזבורג זצוק"ל - שיעור חומש רש"י אח"ק תשמ"ג

שבועות אצל היהודי הקדוש

פעם אחת הייתי על חג השבועות בק"ק לענטשנא, והנה בסעודת הלילה על השולחן פתח אדמו"ר (הרה"ק רבי שלמה ליב מלענטשנא ז"ע) ז"ל ואמר בשם הרב היהודי ז"ל

שאמר איך שבליל שבועות אין אומרים תורה כי דרך ארץ קדמה לתורה, ואין דרך ארץ לומר תורה כי למחר יקבלו התורה עב"ד הרה"ק היהודי ז"ל, וסיים הוא אך מה עושים בלילה הזו מכינים עצמם לקבלת התורה באימה וביראה ברתת ובזיע, ובתוך כך אחזתו חיל ורעדה ופחד ויראה, ורעדו כל אבריו וארכובותיו דא לרא נקשן עד שתפס את עצמו בשולחן בכל גופו ולא הועיל כלום, עד שפחדו כל אג"ש והוכרחו ליקח אותו מעל השולחן, ונשאו אותו לחדרו המיוחד והניחו אותו על המטה שלו ושכב שם עד שנה מהפחד ובה וישב על השולחן, זה ראיתי כשישבתי אצלו ממש.

הרה"ק רבי שמואל שינאווער זצ"ל, "דמתיים צופים" (ירושלים תשל"ח) דף פ"ג ע"ב

עליונים שישו ותחתונים עליו

סיפר לי הרה"ג ר' יעקב חנוך שליט"א ששמע מהרה"ג ר' יוסף דוב קאסטעל ז"ל, שלמד בנאווארדאק והלך רגלי ביחד עם עוד בחורים על חג השבועות לעיר סלאנים להסתופף בצל הרה"ק הדברי שמואל זצ"ל, ורגליהם היו נפוחים מרוב הילוך. בעת עריכת שלחן הטהור בליל החג אמר הרה"ק הכוונה בדברי הפייט עליונים שישו ותחתונים עליו, בשלמא התחתונים שמוחו בתורה, אבל העליונים למה שמוחו, הלא לא קיבלו את התורה. ותידין שעליונים היינו הסטרא אחרא שהרויחו על ידי התורה השעיר לעזאזל, מים אחרונים, ושעיר ראש חודש. ואחר זמן מה בעת עריכת השלחן צעק בקול גדול ובהתלהבות אש, כתר יתנו לך ה' אלקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל קבוצי מטה, מטה! מטה! מטה! מטה! אפילו אנשים שפלים למאד שהם מטה, מטה, מטה, אף על פי כן כל זמן שאינם אומרים שירה אין המלאכים יכולים לומר שירה. אמר לי הרב קאסטעל, כשמענו דיבורים אלו מפי הרה"ק נכנס בקרבינו שמחה רבה כל כך שרקדנו אחר כך כמה שעות (אע"פ שרגליהם היו נפוחים).

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים" (ברוקלין תשס"ג) ח"ד, ע' ר"כ ח

זהירות מדברים בטלים בליל שבועות

אתא מהבטל שם טוב הק' ז"ע, שיש להזהר מלדבר דברים בטלים מתחלת ליל חג השבועות, ולכ"פ עד קדושת כתר ויהרו שלא לדבר רק דברי תורה ותפלה.

כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א אחר תפלת מעריב חג השבועות תשס"ו, "אמרי קודש", סיון תש"ע, ע' צ"ז

מצאם ישינים בקבה"ת

אחד מתלמידיו (של הגה"צ רבי אלי' רוס זצ"ל) שעשה עמו בצווחא את ליל חג השבועות בבית המדרש דחסידי זוועהיל מתאר: "לרבים מאנשי שלומינו זכורה עדיין התרגשותו הרבה בליל חג השבועות, במיוחד בשעה שהיה הולך לטבול לפני עלות השחר במקוה טהרה, שהבחינו, על פניו התרגשות מיוחדת".

"פעם אחת, בעודו פוסע בליל זה, שכיום יאיר, הסביר ללמוהו על מה שמואב במדרש שהיה צריך להעיר את ישראל משנתם לקבלת התורה; והקושיא נשאלת מאליה: האיך היו עם ישראל מסוגלים לישון בליל קדוש זה, שלמחרת יקבלו את התורה מפי הגבורה? אלא, כלימוד זכות על על כלל ישראל, יתכן לומר: אדרבה, מרוב פחד לא יכלו לעמוד על רגליהם ונרדמו..."

"איש חסיד יהיה" (ירושלים תשס"ג) ע' שכ"ג

דרך ארץ קדמה לתורה

פעם אחת בליל שבועות כשנכנס א"ז (הרה"ק רבי יחזקאל מקוזמיר) זצוק"ל לביתו"מ לסעודה, פנה אל המסובין ואמר בזה"ל: ליעבע ידישע קינדערלעך, אמרתם תיקון, אבל מה זה תיקון פסוק מכאן ופסוק משם, וכן הלכות משניות ואגדות מענינים ומקומות שונים שבכל התורה, נמצא כי זה כלל התורה, והנה אמרו חז"ל ואהבת לרעך כמוך זה כלל בתורה, א"כ אהבת ישראל הוא התיקון, אתם אמרתם תיקון ואנחנו עושים תיקון עכ"ל ק.

"דברי ישראל" (מודרין) קדושים, דף ג' ע"א

תיקון-טיש בליל שבועות

בליל של עצרת ערך הס"ק ה"אהבת ישראל" מויוניץ ז"ע את שולחנו הק', אף על פי שאומרים "תקון", והיה חוזר על הרמז שאמרו, כי ראשי תיבות ת'ערוך ל'פני שלחן נוסריקון של המילים ת'יקון ל'יל ש'יבועות.

הרה"ח ר' נתן אלי' רוס שליט"א, "קדוש ישראל" (ויניץ) ח"א, ע' קס"ג

אמירת תיקון להראות דוגמא

בליל חג השבועות ראה רבינו (הרה"ק בעל "בית אהרן" מקרלין ז"ע) כי החסידים אומרים תיקון ליל שבועות, אמר אליהם (בלשון רוס'): גיט סחורה! און לאמיר זעהן סחורה! ולא הבינו כוונתו, והסביר להם: כי הסחורה שנוסע אל היריד להראות את הסחורה שיש לו למכור, אינו מביא עמו כל הסחורה שנמצא בבית מסחרו, אלא מביא דוגמאות להראות לראויה, וכך מזמינים הקונים שישלח אליהם הסחורה שמזמינים כפי הדוגמא.

כל זה יוצא באם יש לו סחורה כזו במלא, ויש בידו סחורה כזו לשלוח ללקוחיו, ואם גם במלאי אין לו רק דוגמאות כאלו, הרי הוא נראה כמתעתע, ועושה צחוק לעיניהם, ואין זה מסחר כי אין לו מה לספק להם.

כך הדבר באמירת תיקון ליל שבועות שמביאים דוגמאות מכל התנ"ך, וכל זה טוב באם כל הסחורה נמצא במלא, ולמדנו כל השנה ונשמר בכליו, ובאם לא עסקנו בכל השנה בתורה, הרי אין בידנו רק דוגמאות, ואין זה דרך המסחר, ולא קנין תורה שנקנה בעמלה של תורה, במה שנאמר והגית בו יומם וליילה (מא"מ שליט"א, בשם זקני החסידים, שדיברו ביניהם בליל חג השבועות).

הרה"ח ר' יהושע הויזמן ה"ה, "פרי ישע אהרן" (ירושלים תשס"ג) ע' קפ"צ

אמירת תיקון-הכנה לתורה

אמר מו"ח זקני [ה"חידושי הרי"מ] זצ"ל על תיקון ליל שבועות דההכנה לתורה על ידי התורה.

הגה"צ רבי צבי חנוך לעווין זצ"ל - אב"ד קענדן, "יבין פאר" (ירושלים תשע"א) ח"ב, ע' ע"ב

אמירת תיקון בליל שבועות

סיפר הרב החסיד מו"ה סענדר קעלער ז"ל לאא"ז הגה"ח (רבי מרדכי אריה הלוי

הדרוויץ) אב"ד באניאל זצ"ל: בהיותי יושב אצל הרח"ק בעל "דברי חיים" מצאנו לקבל ממנו דרכי עבודת ה', שמעתי מרבי קודם חג השבועות שהרעיש מאד על חיוב אמירת תיקון ליל שבועות, בהיותי צעיר לימים, ילדות היתה בי, ורציתי לראות אם רבינו ה"דברי חיים" אומר ג"כ התיקון בליל שבועות, מה עשיתי, בשעה שהיה הרבי בביתו"ד לתפלת ערבית של יו"ט, נכנסתי לחדרו והתחבאתי תחת בגדים שהיו תלויים על הקיר. כשחזר הרבי לביתו אחר התפילה, נכנס לחדרו והחל באמירת תיקון ליל שבועות בהתלהבות גדולה כדרכו בקודש. לאחר שגמר לומר חמשה חומשי תורה, הרים הרבי קולו ואמר: באמת צריך לומר התיקון כולו, אלא שמחכים עלי אנשים חשובים שאכנס לביהמ"ד לעשות קידוש, לפיכך נאלץ אני לסיים כאן. הבין החסיד שהדברים מכוונים אליו, ותפעם רוחו מרוח הקודש של הרבי שהרגיש בו וידע מחשבותיו.

תיקון-לא להפסיק בדיבור

פעם בבוקרו של חג השבועות, לפני התפלה כשישב הרח"ק רבי חנה מקאלאשיץ זצ"ל עם כמה מהחסידים ודיבר דברי חסידות וסיפורי צדיקים בעת שתיית הקאווע, והנה נכנס חותני הרח"ק רבי איציקל מפשעווארסק זצ"ל, ונענה הרח"ק מקאלאשיץ ז"ע ואמר: בטח אמר רבי איציקל ליל שבועות בשם כל ישראל וממילא יש לנו ג"כ חלק בזה, רבי איציקל לא הישב כלום ויצא משם, והרה"ח ר' משה גאלדקלאנג ע"ה שהיה שם העיר ושאל: הלא גם אנחנו אומרים תיקון ליל שבועות, השיב הרח"ק מקאלאשיץ: אבל אנחנו מפסיקים כעת בדיבור, ואילו רבי איציקל אינו מפסיק בדיבור (מתפלת ערבית של ליל שבועות עד קדושת כתר) והוסיף: אך אני לא נולדתי להיות אלם...

תיקון גדול לשוחח מצדיקים

שמעתי מהרב החסיד הישיב ר' שלמה וויס ז"ל ששמע מהגאון מנאלאנטא זצ"ל שהיה אצל שולחנו הטהור של הרח"ק מבעלזא בליל שבועות וסיפר אז מהר"ד סיפורי צדיקים, והיו שם אנשים פשוטים מאויבערלאנד ושוחחו ביניהם שאין עכשיו הזמן הראוי לספר מעשיות אלא צריכים לומר תיקון ליל שבועות. והרגיש הרח"ק בדבריהם ועמד ואמר, אין תיקון גדול מזה שמשוחחין אודות צדיקים.

הרב קלמן יהושע באב"ד שליט"א, "תפארת משולם" (ברוקלין תשנ"א) תתכ"ב

קולות וברקים ממש

אאמו"ר (הגה"צ רבי יהושע ב"ץ זצ"ל אבד"ק סאמבאטהעלי) שמע מזקיני הגה"ק משאמלויא (בעל "לחם שלמה") זצ"ל שהיה חתן בליסקא, וסיפר ששמע בשם הרח"ק רבי צבי הירש מליסקא ז"ע שפעם ישב בשולחנו הטהור בחג השבועות והחסידים דיברו ביניהם על מה שאינא מהקדושת לוי שאפשר לשמוע הקולות וברקים כמו שהיה במתן תורה, אמר חסיד אחד לחבירו: יכול להיות שישמעו הקולות והברקים? הפשט הוא שמתאמצים במחשבה כ"כ כאילו עומדים בהר סיני, עד שאפשר להעמיד בדמיונו כאילו שומעים הקולות והברקים, הרח"ק מליסקא ז"ע בשמעו זאת - היה נוהג שלא לדבר שבת יו"ט רק בלשון הקודש - אמר: "לא, לא! קולות וברקים ממש! אני יודע שהוא כן..."

הגה"צ רבי אשר אנשיל כ"ץ שליט"א - גאב"ד וויען, "בחצר הקודש" (סקווירא) במדבר תשנ"ה עמ"ד

ה"בית אהרן" בשבועות

אצל זקני הרח"ק הבית אהרן מקארלין ז"ע היה נוהג, שבעת עריכת השולחן היה אחד מן המסובים אומר איזה מדרש, ועל זה המדרש היה הבית אהרן אומר תורה. פ"א בחג השבועות בשבתו אצל השוה"ט, אמר לפנינו בנו הרח"ק רבי אשר מטסאלין המדרש (פס"ר בא), וירד ה' על הר סיני (שמות יט, כ), איני יודע אם הגבוה הנמוך את עצמו או אם הנמוך הגביה א"ע, כיון שנאמר וירד ה' על הר סיני, מכאן שהגבוה הנמוך את עצמו. וכשמוע הבית אהרן מדרש זה, נענה ואמר, החייאתי בני, כי מה תקנה היתה לנו ואיך היינו נותנים עצה לנפשנו אם היינו צריכים להגביה עצמנו להשי"ת, אבל עכשיו שהשי"ת מנמיך א"ע אלינו יש לנו תקנה.

כ"ץ מרן אדמו"ר מבאניאל שליט"א שבוש"ט חג השבועות תשמ"ה, "אמרי קודש", סיון תשע"ג ע"קג

השמחה הגדולה

ר' צבי אלימלך ואגשאהל היה פעם בבעלזא בחג השבועות והוא מספר ששמע מפי מרן (הרח"ק רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל) בין יתר דברי התורה: "בתים פקודי ה' ישיים משמחי לב". היינו אם אדם מישראל לומד תורה - הוא נעשה רצון לפני בורא העולם ואין שמחה גדולה יותר מאשר להיות מרוצה לפניו ית'.

הרה"ח ר' ישראל קלפולץ ז"ל, "אדמו"ר בעלזא" (ב"ב תש"ן) ח"ה, ע"ר

המפתח - בתורה

מעשה שאמר (הגה"ק בעל "שפת אמת" מגור ז"ע) בשולחנו בליל חג השבועות: "הוא יפתח לנו בתורתו", פירוש על ידי תורת - המפתח לפתיחת הלב לתורה גנוז בתורה גופה. והסעירו הדברים אלפי לבבות באותו לילה, נצמדו אל הספרים הקדושים, אל הגמרות והשו"ע ללמוד ברתת וביזע.

הרב אהרן סורסקי שליט"א, "מריצי תורה מעולם החסידות" (ב"ב תשמ"ו) ח"ב, ע"קג

יום אחד - מדוע

בחג השבועות האחרון לחי, שנת תרכ"ה, אמר הרב הקדוש (רבי מנדל) מווארק ז"ע בשולחנו הטהור: "הוסיף משה יום אחד" (שבת פז). ופסק, ואח"כ אמר: "מדעתו" ולא הוסיף יותר. וכאשר שמע זאת תלמידו הגדול הגה"ק רבי דב בעריש מביאלא זצ"ל, מיהר ויצא החוצה ובכה, ואחר הסביר: "הוסיף יום אחד" - היינו, "שוב יום אחד לפני מיתתך" (אבות ב, י) וביקש שיהיה "מדעתו". (ואכן, כעבור ימים ספורים, ט"ז סיון, נסתלק לעולמו, ומדעתו, בדעה צלולה, עד לזיבולי בתרייתא).

הרה"ח ר' נח גר וויטנרוב ז"ל ששמע מבנו הרח"ק רבי שמעון מסקעוואוויץ ז"ע, "בישישים חכמה", ע"ש"א, אות ל

תורה בשבועות-לחיות במס"ג

שמעתי מאדמו"ר הצעיר מסלונים, שאמר תורה בשולחנו הטהור, וסיפר שפ"א בחג השבועות נתלהב מאד הקובירניר בפסוק "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות", ושאל הקובירניר: וואס נאך איז דען מעהר, (כלומר מהו הרבותא בכך הלא הנשמות מחכים על זה תמיד למות לכבוד ה'), כשגמר דברו התעלף קשה והכניסו אותו לחדרו ושם הקיצו אותו, אח"כ כשנכנס לשולחנו, ענה, הקב"ה ברא את עולמו שליהודי יהיה מסירות נפש, אבל לא מסירות נפש בפועל ממש, כי השי"ת רוצה שיעבדו אותו במס"ג, אבל אם ימסור נפשו בפועל ממש, שוב לא יוכל לעבוד אותו ית' ולכן צריך לעבוד את השי"ת במדריגה של מס"ג תמיד, וזה היה הפגם של נדב ואביהו בקרבנם לפני ה' וימותו, כי היה להם מס"ג בפועל ממש. ולחיות במס"ג קשה הרבה יותר מלמות במס"ג.

הרה"ח ר' יאיר שוורצמן ז"ל, "יהי אור" (ירושלים תשנ"א) ע"רל"ב

מסכת ביצה בשבועות

תמיהה האחרונים, מדוע לא נקבע מסכת מיוחדת לחג השבועות, כמו לשאר המועדים. כמה אחרונים גילו לנו דמסכת ביצה, היינו "מסכת יום טוב" היא כנגד יו"ט דשבועות. ובאמת מצאתי סימוכין לדברים מתוך דברי הגמ' בביצה. דאיתא שם (ב: בסוגיית "הכנה דרבה", בפירוש המשנה: "אלא אמר רבה, לעולם בתרנגולת העומדת לאכילה, וביו"ט שחל להיות אחר השבת עסקינן, ומשום הכנה. וקסבר רבה, כל ביצה דמתילדא האידיא - מאתמול גמרה לה. ורבה לטעמיה, דאמר רבה, מאי דתיב 'היה ביום השישי והכינו את אשר יביאו' - 'חול מכוין לשבת, וחול מכוין ליו"ט, ואין יו"ט מכוין לשבת, ואין שבת מכוונה ליו"ט. אמר ליה אביי, אלא מעתה יו"ט בעלמא תשתרי! גזירה משום יום טוב אחר השבת. שבת דעלמא תשתרי! גזרה משום שבת אחר יו"ט.

והנה לפי הכלל בקביעת הלוח העברי, כתב בטור (א"ח ס' תבח): "אלו הימים שאין ראוי לקבוע בהן המועדים: לא אד"ו ראש השנה (כלומר, ר"ה לא יחול לעולם בימים אד"ו), ולא גא"ז צום כפור וכו', ולא בד"ו פסח ולא גה"ז עצרת" וכו'. הרי לנו שיו"ט דשבועות הנו היחיד מביין כל מועדי התורה שעשוי לחול גם ביום ראשון וגם ישישי. (גם שמחת"ח חל בימים אגו"ז, אבל בחו"ל) מתאים לדברי הגמ' כאן. נמצאו למדים כי מסכת ביצה יועדה לחג השבועות.

הרה"ח ר' ישראל נאה שליט"א, "עלים לתרופה", ראה תשס"ב, עמ"ג

בליל חג השבועות

כתב המג"א א"ח (ס' תצ"ד סק"א) "איתא בזהר שחסידים הראשונים היו נעורים כל הלילה של שבועות ועוסקים בתורה, וכבר נהגו רוב הלומדים לעשות כן, ואפשר לתת טעם עפ"י פשוטו לפי שישראל היו ישינים כל הלילה לפני מתן תורה והוצרך הקב"ה להעיר אותם כדאיתא במדרש, לכן אנו צריכים לתקן זה עכ"ה.

רבינו החתם סופר זיע"א ג"כ היה נוהג להיות ניעור במשך כל הלילה ועסק בתורה עם תלמידיו, ובבוקר מיד התפללו שחרית בהתלהבות גדולה. ומובא מהרה"ק מהר"ש מבעלזא זיע"א שהיה קורא להחתם"ס בהאי לישנא "דער הייליגער חתם סופר" משום שהיו יהודים סוחרים שנסעו לרגל מסחרם לוינה, ובהגיע חג השבועות לא יכלו לחזור לכיתם מחמת המרחק הרב, והיות שפרעשבורג היא סמוכה לוינה נסעו לפרעשבורג לשהות במחיצתו הטהורה של רבינו החתם"ס בחג מתן תורתינו, ובליל שבועות ראו איך שהחתם"ס לומד עם התלמידים במשך כל הלילה, ומיד אח"כ התפללו בהתלהבות גדולה ובקול רם, ובאו לספר למהר"ש מבעלזא את אשר ראו עיניהם, ואמרו לו שמה שראו אצל החתם"ס בחג השבועות אינם רואים בביתם אפילו ביום הכיפורים. ומאותו מעשה היה הרח"ק שר שלום מבעלזא קורא להחתם"ס "דער הייליגער חתם סופר".

הגה"צ רבי נתן גשטטנר זצ"ל - אב"ד ור"מ קרית אגוד"ב-ב"ב, חודש כחדשו, סיון תשס"ה עמ"ד

נעורים בליל שבועות לתקן

שמעתי בשמו (הגה"ק ר' משה פאנעט מדעש זצלה"ה) שאמר על דברת המג"א בתקפ"ג יושב בטל כישן דמי, שהמג"א בס' תצ"ד כותב שמה"ט נעורים בליל התקדש חג השבועות, לתקן חטא אבותינו שישנו אז. והנה בעל מעגלי צדק זלה"ה אמר, שיש ליתן טעם לשבח למה ישנו ישראל אז, דקיי"ל בס' ד' באו"ה, שבבוקר צריך נט"י משום שנעשה ע"י השינה כבירה חדשה, והנה ישראל לא החשיבו עצמם לראויים לקבלת התורה, לזאת דימו בנפשם שישנו כל ליל השבועות, למען בבוקר יהיו כבירה חדשה, אז אפשר יהיו רואים לקבל התורה. אמנם לפי"ז צ"ל אם זאת היתה כוונתם, למה צריך הענין תיקון בזה"ז. אמנם באשר אם אדם יושב בהתבטלות וחושב עצמו לאין ואפש, יכול ג"כ להגיע למדריגה זו להיות כבירה חדשה, וזה יושב "בטל" כישן דמי, הרי היו יכולים לשבת במחשבה כזו, ולא הוצרכו לישן כדי לבוא להיות בריה חדשה, ולזאת צריכים אנחנו להיות ערים לתקן חטא אבותינו ז"ל בזה, ודפח"ה. שמעתי זאת מחתנו מהו' אברהם ברוך בינדדגער נ"י בצהרים ב' פינחס ט"ז תמוז תרפ"ו.

הגאון רבי יצחק ווייס זצ"ל - אב"ד"ק ווערבו, "אלף בתב", ח"ב (ירושלים תשנ"א) ע"כ

לנצל רוממות חג השבועות

רבינו (הגאון רבי חיים ברים זצ"ל) היה מספר שבשבועות היה מרן החזו"א זלה"ה לומד את כל מסכת בבא בתרא, מהחל עד גמירא, והיה רבינו מזרז בזה את תלמידיו ושומעיו לקחו כיצד צריך לנצל את גודל רוממות היום.

לחדש חידושי תורה בשבועות

סיפר א' מזקיני החסידים שבהיותו באורשיווא בילדותו, שמע במוצאי יו"ט כשנכנסו כל האורחים לקבל ברכת הפרידה מפי רבינו (כ"ץ מרן אדמו"ר מסאטמאר) ז"ל, ונגשו גם שני אברכים מתלמידיו ושהכרת פניהם ענתה בהם שהם ת"ה ויראים, שאל אותם רבינו ז"ל אם חידשו איזה חידושין דאורייתא בחג השבועות, ומחמת בושח לא ענו דבר. אמר להם רבינו ז"ל, שבחג השבועות צריכים לחדש חדושי, שהרי ביום זה הוא יום חתונתו ושמחתו לכו יום חתונתו של ישראל עם אביהם שבשנים, ועיקר תכלית

הזיווג הוא להוליד תולדות, וע"כ יש להדש ביום זה הדו"ת שזה ענין תולדות פירות ברוחניות. הרה"ח ר' שלמה יעקב גלבמן שליט"א, מושיעון של ישראל" (קרית-יואל תשנ"ד) ח"ד, ע' רפ"ה

תהלים בחג השבועות

מנהג ישראל לומר תהלים בחג השבועות, עפ"י מה שכתוב באור המאיר ל שבועות בשם המגיד הקדוש זצ"ל, שכל המחלוקות נמשכות ממחלוקת מלכות בית דוד, ועל זה אומרים תהלים, להראות כי אנחנו מקבלים עלינו את מלכות בית דוד, וממילא תפסקנה המחלוקות, ונהיה כאיש אחד בלב אחד, ראויים לקבלת התורה ולצמיחת קרן דוד המלך, ע"ה.

הרה"ח רבי חנוך קרן ז"ל מתלמידי האבני נור" ז"ע, "אמרי חנוך" (תל אביב תשמ"ה) ע' שי"ב, אות מ"ט

נעשה ונשמע

לפנינו אחד מסיפורי המפורסמים של הגה"צ ר' אלי' רוט זצ"ל, אותו היה מספר, מדי פעם, בהתרגשות רבה: היה זה באשמורת הבוקר של חג השבועות, זמן מתן תורתנו. באותו עת נעלה פנה הרה"ק ר' שלמה'קה מזוויהעל זצוק"ל אל ר' אלי' וכה אמר לו: "מדי שנה בשנה בהגיע העת הזאת, מתעורר רעש גדול בשמים ושואלים את הנשמות בעולם העליון, האם הן חפצות לקבל את התורה? ונשמות ישראל משיבות פה אחד: 'נעשה ונשמע!' 'נעשנו פרענו מען! עכשיו שואלים! קרא ר' שלמה'קה בקול חזק, 'הבה נא, ונצטרף עמם ונאמר יחד נעשה ונשמע!'"

"אכן, זכית להיות עמו ברגעים נעלים ונשגבים הללו ואף זכית לומר עמו יחד נעשה ונשמע...". ו"י"ח ר' אלי' את סיפורו, בוסיפו: מי שבקי היה מעט באורחותיו של ר' שלמה'קה, יכול להבין עד כמה שינה באן ממנהגו לכלי להתגלות בפני חבריו... ר' אלי' נהג לספר את הסיפור בדבקות מיוחדת ובענוותנות, וכבינו לבין עצמו היה מלחש: "מדוע, אמנם, מצא ר' שלמה'קה ענין לגלות ענין טמיר ונשגב זה? אין זה אלא מפני ש'נעשה ונשמע' היא לשון רבים, ורצה לצרף עוד משהו עמו, ומדוע מצא בי את האדם המתאים לכך? משום שרק אני הייתי עמו אז..."

"איש חסיד היה" (ירושלים תשס"ב) ע' ק"ב

טבילה בקדרותא דצפרא

מנהג ראשון, בחג השבועות בקדרותא דצפרא, לטבול במקוה טהרה, ולא הלכו לטבול פעם נוספת לפני תפילת שחרית.

הגה"ח רבי יצחק הורוץ מדייקוב זצוק"ל (מרשמים כ"ק מרן אמו"ר מתולדות אברהם יצחק שליט"א) זכרון יהודה" (ירושלים תשס"ג) ע' ל"ז

מסירות נפש למקוה בשבועות

סיפר לי הרה"ג בנש"ק ר' בעריש לויפער שליט"א, שמעתי מאבי הגה"ח בנש"ק ר' שמעון ז"ל, ששמע מאביו הגה"צ ר' דוב בעריש זצ"ל דומ"ץ דזשיקוב (מח"ס האהל תורה) שפעם אחת בחג השבועות (בחיי האמרי נועם זצ"ל) היה לו להרה"ק העטרת ישועה זצ"ל חום גבוה ולא בא להתפלל, וגם לא לעריכת שלחנו שטוהר של אביתר האמרי נועם, ושכל לאביו לשאול את פיו אם ילך למקוה אחר אמירת תיקון ליל שבועות. וענה לו אביו ע"י שליח, יש לנו בקבלה, שעל מקוה זו בבוקר (של חג השבועות) צריכים מסירות נפש [אונז האב מיר בקבלה, אז אויף די מקוה אינדערפרי, דארף מען האבן מסירות נפש], והלך העטרת ישועה למקוה.

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים" (ברוקלין תשס"ב) ח"ד, ע' ק"ז

תפילת ותיקין בשבועות בבוקר

סיפר לעי הרה"ח ר' הערשיל סאלאמאן ע"ה, כאשר למד בישיבת טאשנאד נסע עם חבריו לתלמידי ישיבת טאשנאד לגראסווארדיין, כדי לחוג את חג השבועות אצל הרה"ק בעל האהבת ישראל זצ"ל. בבוקרו של חג אחר אמירת תיקון ליל שבועות רצו להתפלל ותיקין כמנהג רבם מטאשנאד. פתאום ראו שהרה"ק נכנס לביתו לכוש בוועסטל של סאמעט, ובגד הבעקישע ה" פתוח, ועמד נשען על צד הפתח של חדר הגבאים (פראווע שטוב), ואמר בזה"ל, איך עס אז איך זאל קענען דאווענען, איך שלאף אז איך זאל קענען דאווענען, אבער איך זאל דאווענען כדי איך זאל קענען עסן, איך זאל דאווענען אז איך זאל קענען שלאפן, עה. [אני אוכל כדי שאוכל להתפלל, אני הולך לישון כדי שאוכל להתפלל, אבל שאתפלל כדי שאוכל לאכול, כדי שאוכל לישון?]

פני להבים בחג השבועות

זכורני שבחג השבועות (בעת ששהה הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין זצוק"ל ח"ד בשנת תרצ"ט בארה"ק) לפנות בוקר קודם התפילה עברתי ע"י אכסנייתו של רבינו ז"ע שהיתה בסמוך לבית מדרשו בעיר העתיקה, והצצתי בעד החלון ונגלה לנגד עיני מראה נשגב איך שרבינו ז"ע לומד זוהר עם הגה"צ הרב מפידהייץ זצ"ל, הפידהייצער רב קרא מהזוהר ורבינו ישב ופניו פני להבים כלפידי אש ונראה כמרחף בשמים ממעל, ומי שזוכר איך היה נראה אמירת האקדמות שלו שהיה בבחינת כלות הנפש ממש בקול ובכח עד שחששו שלא יתעלה לגמרי לעולם שכולו טוב, זיע"א.

הגאון רבי ישראל גוטסמן זצ"ל כנס התעוררות ערב חג השבועות תשנ"ה, "מטה אהרן", גליון ב', עמ' ג'

תפלת הקדושת לוי"ז ע"ע בחג השבועות

סיפר רבינו (כ"ק אדמו"ר מתולדות-אהרן זצוק"ל) ששמע מפי הרה"ח המופלג ר' ישראל זלמן ז"ל שהוא היה עוד המשב"ק אצל בעל יסוד העבודה ז"ע - וסיפר שפ"א בבוקרו של חג השבועות אמר הרה"ק מבארדיטשוב ז"ע כי הוא רוצה לראות היום בעת התפלה דעם לעבענדיגן (בינו להשכינה הק') והיתה אז תפלת שחרית נוראה, אחר התפלה שח הרה"ק שבשאמר קאפיטל "ויברך דוד" כבר ראה דעם לעבענדיגן, וטרם הוציא הרה"ק מבארדיטשוב את הס"ת מהארון-קודש היו צריכים לכרוך מסביב הס"ת בסדינים כי בגדיו היו רטובים מהזיעה וחששו שלא יפסל הס"ת. אחר התפלה כשהלך לביתו פשט את בגדיו והלחינוים יושב רק עם הטלית-קטן על הכתונת, ובאמצע נכנס אליו הרה"ק רבי שלמה מקארלין ז"ע לכבד אותו, ובאותה תקופה שימש הרה"ק מבארדיטשוב ברבנות בעיר פינסק וכידוע ששם סבל נוראות

מהמתנגדים, ור"ש התחיל בשיחה אבל מיהר עצמו כי אף לדרכו והי' צריך לערוך השלחן של סעודת יו"ט אבל לא הי' יכול להפסיק השיחה משום כבודו של הרה"ק הקדושת לוי. פתאום נכנס הרה"ק מבארדיטשוב לדביקות ואז קם ר"ש ממקום מושבו והלך לערוך השלחן, וכשהקיץ עצמו הרה"ק מבארדיטשוב מהדביקות ראה שרבי שלמה איננו, ויצא בבהלה החוצה בעודו לבוש כך עם הטלית-קטן בלא המלבוש העליון.

הרה"ח ר' שמשון רוזנפלד שליט"א, "זכור לאברהם" (ירושלים תשס"ג) ח"ב, ע' שי"ב

אהבה רבה בשבועות

סיפר לי הגה"צ ר' מרדכי מנשה זילבער שליט"א, ששמע מכ"ק אדמו"ר מסטיטשין זצ"ל, ששמע מאביו הרה"ק מסטיטשין זצ"ל, ששמע מאביו הרה"ק מראזוואדוב זצ"ל, ששמע מאביו הרה"ק ר' אליעזר מדייקוב זצ"ל, שפעם אחת בחג השבועות בשעת אמירת אהבה רבה, הלך הרה"ק מראפשיץ לכל מי שהי' אז בבית המדרש ואזו בכגוד ואמר עמו והאר עייניו בתורתך, ולא אז ממנו וככה עליו עד שהחזירו בתשובה. (ובזה הסביר כ"ק אדמו"ר מסטיטשין זצ"ל מה שאין מוצאים דברי תורה על המועדים בספרי החסידות הקודמים, כי לא אמרו דברי תורה אלא לתלמידיהם, והתלמידים באו רק לשבתות, אבל בחגים ומועדים היו מוכרחים להיות עם העולם שלהם עצמם כדי לעוררם בתשובה וכדומה, וסיפר מעשה הנ"ל לדוגמא).

הרה"ג ר' ישראל חיים אשרי שליט"א, "שיח זקנים" (ברוקלין תשס"א) ח"ג, ע' נ"א

התעוררות בניגון ותעריב

סיפר מרן אדמו"ר [מטאלנא] ז"ע ששמע מהרה"ח ר' צבי הערשל סירקיס (מחסידו רבותינו הק', רבי דוד ז"ע, ורבי מנחם נחום ז"ע, וגבאי אצל רבי דוד מרדכי ז"ע) שבשעה שחיו מנגנים הניגון הידוע "ותעריב" אצל רבינו הרה"ק רבי דוד מטאלנא ז"ע בטיש בחג השבועות היתה התעוררות עצומה מאד עד כדי שהיתה תחושה בלבבות החסידים שהיו נוכחים במעמד הר סיני.

"כנסת דוד" (ירושלים תשס"ה) ע' קכ"ה

אקדמות

מנהג של ישראל באמירת אקדמות היא, שהש"ץ אומר ב' קטעים והקהל עונים לעומתו ב' קטעים הבאים, ושאל פעם רבינו [כ"ק מרן אדמו"ר מהר"ש מבאבוב זצוק"ל] האם גם הקהל יאמרו בלחש הקטעים שאומר הש"ץ בקול רם. ענה רבינו, למה לא יאמרו הקהל גם הקטעים אלו, ומאי שנא מאמירת "אנעים זמירות" שהקהל אומרים בלחש גם אותם הקטעים שאומר הש"ץ בקול רם. (עיין טעמי המנהגים עמ' קס"ז מה שכתב בזה בשם כ"ק מרן אדמו"ר הראשון זצ"ל).

הרה"ג ר' הושע אשר ווייסבלום שליט"א, "שיח שלמה" (ברוקלין תשס"ה) ע' ס"ט

אקדמות פעם בשנה

פ"א תחת אחד השיחים בשיחת הכנה לפני חג שבועות ביאר (כ"ק מרן אדמו"ר מתולדות-אהרן זצוק"ל) ה"אקדמות" ואמר בזה"ל: פעם אחת בשנה בלבד אומרים סדר "אקדמות", הלא מדובר שם מגדלות השי"ת - דיירי ארעא ספרי ורשמי רשוותא, הדר מרי שמיא ושליט ביבשתא, הקם עלמא יחידיא, ואח"כ מדובר ממה שיהיה לעתיד לבוא, והלא הוא שבח גדול ונורא פחד לאומרו ואין לנו זביה לאומרו רק פ"א בשנה בחג השבועות טרם קריאת עשרת הדברות, וכן ענין ביאת משיח צדקנו לא יתואר לעולם לפי שכלנו הקטן שכן כל העולם כולו יתהפך לקדושה וטהרה. "מטיילים ביה חניגא לכהדי דשכינתא"

- א"א לתאר כלל מילים נוראות ונשגבות אלו, והאריך בזה.

הרה"ח ר' שמשון רוזנפלד שליט"א, "זכור לאברהם" (ירושלים תשס"ג) ח"ב, ע' שי"א

בפיוט אקדמות

אמר מרן בעל בית אברהם ז"ע: "במית' לי נהורא ותחפי לכוך בהתא" (בפיוט אקדמות). בעת שאור לו ליהודי מאוסים בעיניו כל תענוגי עולם, ואינם תופסים אצלו כל מקום.

כ"ק מרן אדמו"ר מפלונ'ס זצוק"ל, "תריבות שלום" (ירושלים תשנ"ט) ח"א, ע' י"ד

קריאת התורה בשבועות

סיפר רבינו הגה"ק משינאווע זצוק"ל, פ"א בחג השבועות אמר לי אבי הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז ז"ע: יחזקאלי בני, אם אתה רוצה אראה לך היום בקריאת התורה ממש מתן תורה של הר סיני, לכן תכין עצמך לראות זאת, והשבת' לו, כי אני רוצה לראות זאת, בעת קריאת התורה ממש ראיתי ושמעתי כל סדר מתן תורה הקולות והברקים וכו' ועוד מעט קט פרהה נשמתי, והרגיש זאת אבי והפסיק ממני תיכף ונשארתי בחיים.

הרה"ג רבי ישעיה אשר זעליג מרגלית זצ"ל, "אוצר החיים" (ירושלים תשמ"א) ע' ש"ל

קריאת עשרת הדברות

גם את הודעותיו הפומביות אל קהל חסידיו, משגר היה רבי מנחם מנדל (מרימנוב) באמצעות רבי צבי הירש, משרתו הנאמן, אשר לא זהה ידו מתוך ידו. באחת השנים, בחג השבועות לפני קריאת-התורה, בעוד בית המדרש ברימנוב מלא מפיה לפה במבחר תלמידים, אשר נקבצו ובאו מכל קצוות הארץ לקבל את התורה במחיצת רבם הקדוש, קרא רבי מנחם מנדל לרבי צבי הירש ולחש על אונזו לאמור: "עלה על הבימה, והכרז בקול רם, כי מי שלא קיים את עשרת הדברות, כל יהיה נוכח בבית-המדרש בעת קריאת עשרת הדברות!" מבלי להתמהמה, עלה רבי צבי הירש על הבימה, והכריז ככל אשר צווה. הס עמוק הושלך בקרב הקהל, כשכל אחד מתבונן נבוך על סביבותיו, מבלי לדעת את אשר עליו לעשות. הראשון, אשר קם ועשה מעשה, היה הצדיק הקדוש, רבי נתנלי מרופשיץ, מגדולי התלמידים, הוא קם ממקומו ופסע החוצה בראש מורכב, כמי שיודע ללא ספק, כי בדיוק אליו כוונו הדברים... הואיל וראו הנוכחים את רבי נתנלי יוצא מן ההיכל - מי רואה אותו יוצא ואינו יוצא! החל, אפוא, כל הקהל כולו לזרום החוצה. תוך דקות ספורות נותרו הרבי ומשרתו לבדם עם ספר- התורה - - -

132 ע"ג
הרב מרדכי גרליץ שליט"א, "בחן גדול משרת" (ב"ב תשכ"ט) ע"ג 132
"נז"ל" - נענה הרבי הקדוש אל רבי צבי הירש - "רואני, כי לא קיימו את עשרת הדברות!
צא, אפוא, ואמור להם, כי יקבלו עליהם לפחות, כי מכאן ואילך יקיימו את עשרת
הדברות כדבעי, כי אז רשאים הם להיכנס ולשמוע את עשרת הדברות!"
יצא רבי צבי הירש החוצה אל הקהל, ומסר את דברי הצדיק ברמים. לא ארכה השעה,
עד ששוב נתמלא ההיכל מפה-לפה, והוחל בקריאת-התורה.

רואים את הקולות

אחרי פטירתו של הרה"ק רבי יצחק מווארקא ז"ע, באו הרבה חסידים לחג השבועות
לוורקא, בתוכם רבי בנימין מלובלין, בימי נעוריו היה תלמידו של החוזה, ועוד בימי
חייו ניספח אל היהודי הקדוש, אולם אז בבואו לוורקא כיוון שהיה כבר זקן וחולני מיד
לבוואו שכב על מיטתו, אחרי התפילה באו שני בניו של הרה"ק רבי יצחק מווארקא
ז"ע לבקר. "בנים", אמר אליהם, "אמרו לי מה כוונת הכתוב: **וכל העם רואים את
הקולות?**" הן הבכור הרה"ק רבי יעקב דוד מאמינינו ז"ע הסביר פירוש בחריפות
יאלו הצעיר הרה"ק רבי מנחם מנדל מווארקא ז"ע החריש כדרכו, ואתה מה אומר?
שאל רבי בנימין? "אני אומר, השיב, שהפירוש הוא: **הם ראו והכירו. שצריך להכניס
אל קרבם את הקולות ולעשותם לקול של עצמם.**"
"באהלי צדיקים" (ת"ת תשכ"ט) ע"ג 132

יום ההתונה של בנס"

הרב מאפטא ז"ע היה בחג השבועות בבארדיטשוב, וכשנכנס לבית הכנסת נשאר עומד
ע"י הדלת ואמר: אתוודה לפני השי"ת שלא אמרתי קיין ווארט לפני השי"ת, וגעו כל
העולם בבכיה רבה, אח"כ נגש לפני העמוד ואמר ברכת השחר. אחר הברכות שאל את
העולם אם אמר הברכה שעשה לי כל צרכי, וכולם שתקו ולא השיבוהו. ובחור אחד
שהיה שם אמר לו שאכן שמע ממנו הברכה וג"כ השיב אמן על ברכתו, ואמר לו הרב
ז"ע א"כ תאכל אתי הסעודה של חלב, התפילה היה אח"כ בוקע ריקעים, אחר
התפילה כשישב אל השולחן והבחור נשאר בחוץ מגודל הדחק, אמר הרב שיביאו
הבחור, מובן שהגביהוהו מעל הראשים והעמידוהו ע"י הרב, ונתן לו בלינטשע, אח"כ
אמר הרה"ק הטעם ששאל אם אמר הברכה, היום שהיום יום ההתונה של בנסת
ישראל וביום ההופה מוחלים כל העונות כמו יום הכיפורים, ובכן התקשר בעולם
התשובה בבחינת יו"ב, וביו"ב לא אומרים שעשה לי כל צרכי, ולזה היה מסופק אם
אמר הברכה. (כתבי הרה"ק ר"מ הכהן רוזנפלד ז"ל).
"מטה אהר"ק יוק"פ תשכ"א, עמ"ג

ההתונה הגדולה

יסופר על א"י מביאיין ז"ע, שפ"א היתה שמחת נישואין בחצה"ק אחרי שבועות,
והיו מן החסידים שבאו אל ההתונה אחרי שבועות. וכשנכנס אחד מן החסידים לקבל
שלוש, אמר לו א"י מביאיין, הפסדת ההתונה הגדולה ובאת אל ההתונה הקטנה
למננה. כ"ק מרן אדמו"ר מביאיין שליט"א בשיחת קדשו - ע"ח סיון תשמ"ט, "אמרי קודש", סיון תש"ע, עמ"א

בעת פסוקי דזמרה בחג השבועות

מספר רבינו בעל מנחת אלעזר [ממונקאטש] ז"ע:
הרה"ק רבי זאב מלבוז ז"ע, תלמיד השרף רבי אורי מסטרעליסק ז"ע, נחלה פעם
אחרי חג השבועות, בחולו אנושה ל"ע, ונמאס בעיניו כל מאכל. הרופאים, אשר ידעו
שהאכילה ייטיב לו, לא הבינו מדוע אבד חשק לאכול. והם, ביחד עם בני ביתו בקשוהו
שעל כל פנים יקח מעט אוכלים מבושמים ומעדנים, כדי להשיב את נפשו. אבל
הצדיק ענה והסביר להם:

"בחה השבועות העבר, כשהתפללתי פסוקי דזמרה, עיינתי בפסוק **"מתוקים מדבש
זנופת צופים"**, העמקתי והתבוננתי שאכן מה מתקן דברי התורה הקדושה ועבודתו
ית"ש - יותר ממאכלי מתוקים, עד שנמאס בלב כל תאות אכילה, ואבדתי כל טעם
למאכלים מתוקים ומעדנים..."
"חדש בחודש" (מונקאטש) סיון תשנ"ג, ע"ג

התפילה בשבועות - הציו לכם

פעם אחת לאחר תפילת יו"ט בחג השבועות אמר ה"צמח" ז"ע: את ה'הציו לכם' כבר
קיימנו, עכשיו נלך לקיים את ה'הציו לה'. כי אצלו היתה התפילה בבחינת **"לכם"**,
לדוב התענגותו מהתפילה. כ"ק מרן אדמו"ר מוויניץ זצ"ל, "שיחות ומאמרי קודש" (ב"ב תשמ"ז) ע"א, ע"ג 132

זמירות בחג השבועות

פעם אחת שאל אותי דודי רבי מאטיל סלאנים ז"ל בחג השבועות, הרי הז"ל אומרים
(פסחים ס"ח ע"ב) בעצרת הכל מודין בדעינן נמי לכם, איזהו דבר יש שיהא בו בן לה'
זבין לכם, והשבתי זמירות שמזמירן, ונהנה רבי מאטיל ז"ל מהתשובה.
הרה"ח רבי ישראל שמעון קסטננץ זצ"ל, "בחן לבם" (ב"ב תש"ס) ע"ק ע"ה

מנהג אכילת חלבי בשבועות

על המנהג לאכול מאכלי חלב בשבועות. בגמרא (בכורות ו): רצו לאסור חלב משום
אבר מן החי, והתירו רק מפני דמשתבח קרא בזבת חלב ודבש, והנה בן נח מוזהר על
אבמה"ח ולכן קודם מתן תורה ה"י חלב אסור משום אבמה"ח, וא"כ כל עצמו של
היתר החלב הוא ע"י תנינת התורה ע"ב **אוכליו מאכלי חלב.**
הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאצק ז"ע, "אמת ואמונה" (ירושלים תשס"ג) ע"ש"א

הצי שעה בחג השבועות

איתא בספ"ק נועם אלימלך (פרשת משפטים ד"ה לא תבשל גדי בחלב אמו) וז"ל: וגם
אנחנו בחג השבועות התירו לנו הז"ל שלא להמתין אחר הגבינה השיעור כמו בשאר
ימות השנה. עכ"ל. ואמר על זה הגה"ק מציעשנוב שכונתו שבכל השנה חייבין
להמתין שעה שלימה אחר אכילת גבינה לאכילת בשר, אבל בחג השבועות די להמתין
חצי שעה. (מפי מו"ח ז"ל. מקורו בזה"ק ח"ב פ' משפטים דף קכ"ה ע"א, והנה מדברי
הב"י או"ח סי' קע"ג וכן מדברי הלבוש שם ס"א, וכן מדברי הפמ"ג יו"ד סי' פ"ט שפ"ד
סק"ו משמע דסביר דגם הזוה"ק אינו מחמיר דא, אמנם מדברי השל"ק
מס' שבועות ד"ה ההפטר, וכן הפר"ח והפר"ת סק"ו כתבו דלדברי זוהר יש גם

להמתין שעה לאחר אכילת גבינה ע"ש].

כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל, "י"ג אורות" (ברוקלין תשנ"ד) ע"ש ד"ב

לא נודע איפוא החז"ל

היאה (הגה"צ רבי יודלי הורוויץ זצ"ל) את ה"נועם אלימלך" פ' משפטים עה"פ לא
תבשל גדי בחלב אמו, דכתב שם דחז"ל הקילו בשבועות שלא להמתין בין חלב לבשר
כמו בשאר ימות השנה, ואמר שצ"ע שלא מצא את החז"ל הזה, [ובנו"א של רבינו (רבי
יודלי זצ"ל) ציין ע"ז צ"ע].
"יהודה מחוקק" (ירושלים תשנ"ג) ע"מ"ז

מאכלי חלב בחג השבועות

בקידוש היום בעת הסעודה של חלב אמר (הרה"ק בעל "דברי שמואל" מסלונים ז"ע)
מדוע אוכלים מאכלי חלב בחג השבועות לסימן שיהודי צריך להיות רך כחמאה,
כשאז"ל לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז.
הרה"ח רבי יצחק דוד לידר ז"ל, "בית דלי" (ב"ב תשד"ט) עמוד ז'

ענין קרעפלאך בשבועות

העולם אומרים שאוכלים קרעפיער [קרעפלאך] בעת שמכין, בפורים - המן, בהוש"ר
- הושענוה, בעייוב"פ - כפרות. ולמה בשבועות? ואמר הרבי מגאסטינין זצ"ל, בראתי
יצה"ר בראתי תורה תבלין, ומכים בזה היצה"ר, ע"כ. (ואני הכותב אמרתי על כי לא
ניתנה התורה אלא לאוכלי המן. והמן ה"י טל מלמעלה וטל מלמטה, ע"כ אוכלין
קרעפיער).
האגן רבי שלמה ענבלאן זצ"ל - אבד"ק קאלאווה, "דבאר" בסלו תרפ"ח, סי' קכ"ב [אבד"ק קדושי פולין ע"ג 599]

קרעפלאך עם מאכלי חלב

בשבועות והו"ד ועייוב"פ עושים מאכל מבצק וממלאים בפנים כידוע [שקורים
קרעפלאך] ומנהג ישראל תורה היא. ואמר (הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשינף ז"ע)
הטעם כי שבועות הוא בחינת גבורה כי אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו ולכן
ממלאים בפנים במאכל חלב שמרומז על חסד כידוע והיינו שבפנים הוא מלא חסדים.
ועייוב"פ והושענא רבא ממלאים בפנים בבשר כי בשר מרומז על דין כידוע לכבוש את
הדינים ולהמתין לרחמים וחיים וחסדים טובים [כדאיתא בהלכות ר"ה מעניני
מאכלים לאכול בליל ר"ה שמרמזים על כמה מיני ענינים].
דוא דשבת" (ירושלים תשכ"ז) ע"ג צ"א ט"א

מנהג בשינאווא בחג השבועות

מנהג היה בשינאווא בחג השבועות בעת אכילת המאכלי חלב אחר הקידוש, שרבינו
(הגה"ק משינאווא ז"ע) חילק מהקרעפליך לחשובי וספוני החסידים המסובין אצל
השלחן, וכבר ידוע ומקובל אצל החסידים שלפי המספר של הקרעפליך שזכה
המקבל, כמספר הזה היה לו בנין רבנן. פעם בחג השבועות היה שם הר גדול אחד,
וביקש מרבינו קרעפליך, רבינו התרעם ברוגזה: "המבשל קרעפליך אני, לבו אל בית
התבשיל ויתנו לכם קרעפליך". אחד גדול נפל על הציבור ולא הרזיב עוד אף אחד
לבקש מאומה. כעבור שעתא קלה פנה רבינו אל ר' אלי' (כץ ז"ל מראסלאוויץ) "אתה
רוצה שלושה, נו הא לך שלושה". ואמנם זכה לראות שלשה בנים הדגולים משמשים
פאר כרביני העיר בקהילות חשונות בישראל. (בכור בניו היה הגה"צ רבי אברהם שלמה
כץ זצ"ל אבד"ק ריסקאווא ובסוף ימיו אב"ד קהל ייטב לב בבני ברק).
דברי אש" (ירושלים תשנ"ה) ע"ג ל"ט

קרעפלאך בחג השבועות

...ובדרכינו נראה לרמז בטעם המנהג לאכול קרעפלאך בחג השבועות שלוקחים גבינה
מתוקה ודוחפים אותה בתוך עיסה ומדבקים אותה היטב מכל הצדדים ואם יש רק נקב
קטן אז כל המילוי המתוק שבה זב החוצה ונאבד, להורות נתן לבני ישראל דמי שיש
לו לב טוב ויודע להסתיר את התורה היטב בתוך לבו, ללמוד תורה לשמה, ולא להיות
איסתרא בלגינא קיש קיש קריא (ב"מ פה.), אז יעזור לו השי"ת והתורה תישאר אצלו,
וכתבו רמז למנהג זה מפסוק דבש וחלב תחת לשונך, כלומר מתי הם דבש וחלב כאשר
הם תחת לשונך דייקא ולא כשעושה לדרך הטומאה לפרסם ולהראות חכמתו
ברחובות קריה בין הגוים, כי אם יפתח פתח קטן להראות לאחרים את ידיעותו אז
ייצא הכל החוצה ויאבד ממנו, ויהיה בגדר זקני עם הארץ כל זמן שמזקינים דעתם
מטורפת עליהם (סוף קנים) שאף הגירסא דינקותא משתכחת ממנו, וסופו רקבון
וכלייהו כאילן הנעקק משורשו...
כ"ק מרן אדמו"ר מצאנא-קלויזנבורג זצוק"ל, "צאנא" אייר תשנ"ב, ע"ג 7

סעודת חלב של צדיק

אבא מארי סיפר: הרה"ק הנ"ל (רבי משב צבי מסאווראן) היה מחמיר לעצמו בדיני
בשר בחלב עד קצה האחרון. סעודת החלב שלו בשבועות היתה כוס תה שאת הסוכר
שבתוכה ערבבו בכפית חלבית שאינה בת יומה.
הרה"ח ר' חיים עוזר מרנובסקי ז"ל, "על אבותינו ועל יחוסם" (כפר חב"ד תשנ"ט) ע"ג 149

מנהג אדמו"ה מטשארטקוב ז"ע

הרה"ק (רבי דוד משה) מטשארטקוב ז"ע לא היה אוכל בשר אחרי חלב בתוך מעת
לעת, וכדי לצאת בסעודה של חלב בחג השבועות, היה נוטל כלי של חלב שאינו בן
יומו, והיה אוכל בו חלמון של ביצה.
כ"ק מרן אדמו"ר רבי אברהם יהושע העיסל מקאפיטשניץ זצוק"ל בביקורו אצל מהר"א
מבעלזא זצוק"ל אור לג' במדבר תשי"ג דפס"ב "הרה"ק מבעלזא" ע"ק ע"ג

מנהג הרה"ק מאושוואצק באכילת חלב

הרה"ק רבי שמוחה בונם מווארקא-אושוואצק זצוק"ל היה שוהה בין אכילת חלב לבשר
ובין בשר לחלב עשרים וארבעה שעות מעת לעת. ובחג השבועות שצריך לאכול ב'
סעודות בשרית וחלבית בסמוך זל"ז, היה שותה חלמון ביצה בכוס חלבית, וזוה היה
יוצא ידי חובת מאכלי חלב. כ"ק אדמו"ר ז"ל מהרמ"מ מלעלוב זצוק"ל, "מלכות בית דוד" תמוז תשס"ה, ע"ס א

מנהג ה"דברי חיים" בשבועות

זק"ק בעל דברי חיים זי"ע נהג בחג השבועות בקידושא רבא לומר פלפול עצום (קרעפיל פשעטל) בפני מאות גדולי ישראל שבאו להסתופף בצל קדשו - שעל חג השבועות באו בעיקר רק גדולי ישראל - ובאמצע דברי קדשו פלפלו ושו"ט עמו. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל חומש רש"י אמור תשמ"ג [ד"ת ארה"ב תשס"ב גל' ליד, עמ' א']

דרבם של אדמו"ר בעלזא בשבועות

הגאון רבי אשר אנשיל ווייס זצ"ל אב"ד נאדיפאלי כותב בספר זכרון למשה (דף פ"ב): **דרבם של רבותינו הק' מבעלזא זי"ע שבהג השבועות בעת טעימות מאכלי חלב, כאשר רק יחידי סגולה נכנסים לחדרם, מספרים איזה עובדא מרבותינו הראשונים, הרי"ף, הרמב"ם, רש"י, רב האי גאון, רב שרירא גאון ודומיהם, וסיפר לי תלמיד חכם אחד שלפני כמה שנים בהיותו בחג השבועות בבעלזא בצל הגה"ק רבינו ישכר דוב זי"ע, סיפר אז כמה ענינים ושיחות מתחם סופר זי"ע, וכאשר הרגיש הגה"ק שהעולם מחכים לשמוע ממנו עובדא מהראשונים כדרכו בכל שנה, אמר להם: תדעו שהחת"ס הוא כאחד מן הראשונים.** הגאון רבי יוסף ליברמן שליט"א, רבי עקיבא ותורת"ה (ירושלים תשל"ח) עמ' צ'

שבועות אצל ה"צמח צדק"

ביום א' דהג השבועות היה עורך ה"צמח צדק" זי"ע "שולחן נגלה" כי הרבנים שלא יוכלו להגיע לימים טובים אחרים כמו פסח ר"ה וסוכות היו עוסקים בקהילותיהם, הגיעו לשבועות, ובסעודה החלבית היו מציעים שאולותיהם, ובמשך הימים קדוה השוב שבועות. **השיב הצמח צדק לשאלותיהם.** כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש זצוק"ל, "שיחות קודש", חג השבועות תשי"א

פירות האילן בשבועות

היה נוהג רבינו (הגה"צ רבי יודלי הורביץ זצ"ל) זי"ע לאכול פירות האילן בשבועות, כמו"ש בעצרת נידונין על פירות האילן, וע"ב יש ענין לעשות ברכה על הפירות ובפרט ברכה אחרונה. מרשימות כ"ק מרן אדמו"ר מ"תולדות אברהם יצחק שליט"א, "תורה מחוקק" ע' לא

הרה"ק ממעזיבו בשבועות

שמעתי שפעם אחת בשבועות, שהרה"ק הרבי ר' ברוך ממעזיבו זצוקללה"ה, היה בדיקות גדולה כל ה' ימים של שבועות, והיה בהתרוממות הדעת, וצעק: מי נתן רשות למלאכים לנגוע בגופות הקדושים של בני ישראל שהיו בעת מתן תורה.

כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א, "מבשר טוב - ישועות אברהם", עמוד תר"א

אי לאו האי יומא

היה עובדא אצל רבה"ק מרן ה'דברי חיים' זי"ע מצאנז זי"ע, שבהג השבועות בבוקר קודם התפילה, ניגש החסיד הנודע רבי יוסף לייב כהנא מסיגעט ע"ה אל הגאון בעל הקול אריה זי"ע, ואמר לו: בערגסאזער רב, הנה הנכנס ניהנתם בראש חרף ושכל טוב, אזי גם בלא התורה הייתה איזה איש מכובד כשר או בנקאי בכיר, אך אני שאין לי הכשרונות הברוכים האלו, ובלא התורה"ק שהנחיל לנו הקב"ה, הייתי גדל כגוי פשוט נבער מדעת בלא שום טעם בחיים, ועל כן לי נאה באמת ביום זה לשמוח בשמחת התורה, ופרצו יחדיו בריקוד סוער, ומי ראה את אלו שמחים ורוקדים ואינו מצטרף עמם, כך נתחברו אחד לאחד מיושבי הביהמ"ד, עד שכל הביהמ"ד היה כאש להבה ובריקודים סוערים לכבוד התורה. מרן ה'ד"ה זי"ע ישב בחדרו והגיע לאוזניו קול השירה והזמרה, והיה פלא בעיניו כי לא היה הדרך כך בצאנז, ובריר לפשר שמחה זו מה היא עושה, וסיפרו לו דברים כהווייתך, ונהנה למשמע הדברים.

כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א בשית קדשו - כ"ו מנ"א תשס"ה, "בצילא דמהומתא", שופטים תשס"ה, עמ' ו'

מגילת רות בחג השבועות

פעם אמר (בעל "אהלי יעקב" מהוסיאטין זצ"ל) לרבי שלמהני' מסדיגורה בזה"ל: כל שנה בשבועות אומר אני את מגילת רות בהתרגשות גדולה ובכיות, הנני מרגיש ורואה שם את רוח הקודש ונצחיות ספרי התנ"ך וישראל.

"שיח יצחק" (הוסיאטין) ח"י חשון תש"ה, ע' ל"ז

סודות במגילת רות

כמה ספרים הקדושים אשר כתבו סודות עמוקים במגילת רות וזכר נשמע מהרב הקדוש ממעזיבו ז"ל שאמר שאינו באפשר שזה היתה כוונת רות בעת הזאת ענינים עמוקים כאלו. אך הנה שורש הדבר כי מדת האמת הוא הכולל הכל, ראש תוך וסוף. אם האדם עושה המצוה בשלימות באמת בכל לבבו אזי ממילא נעשים בכל הכוונות לנכון. "תפארת שלמה" (רדומסק) בראשית ע' י"ט ט"א

זבאו כולם טיש בעלזא

קשה לתאר את ההתעוררות דקדושה שהיתה בבעלזא בסעודת חג השבועות. כאשר מרן (הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זצוק"ל) היה אומר את החרוזים האחרונים בפזמון של "יום שבתון" "זבאו כולם" וכו' בניגון המקובל, הרגישו הכל ממש מעמד קבלת התורה על הר סיני. ההתלהבות הגיעה לשיאה כאשר התחילו לזמר באמירה נעימה ובהשתפכות-הנפש. חדות נפשו ושמתהו של רבנו היתה לאין ערוך ועל החרוז "העם

אשר נע כצאן תעה, יזכור לפקדו ברית ושבועה, לכל יעבור במ מקרה רעה" חזר כמה פעמים, וכל הנוכחים ראו עין בעין כיצד רועה צאן קדשים מתפלל למענם ושומר עליהם "לכל יעבור במ מקרה רעה".

הרה"ח ר' ישראל קלפחולץ ז"ל, "אדמו"ר בעלזא" (כ"ב תש"ן) ח"ג, ע' ר"ט

כוחות והשפעות מחג השבועות

דו"ר הרה"ק מבאיאן-לייפציג זי"ע אמר פעם בחג השבועות, מי יתן והיה לבנם זה להם ליראה אותי כל הימים (דברים ה, כו), מ"ו בגימטריא המישים, היינו חג השבועות היום החמישים, יתן והיה לבנם זה להם ליראה אותי כל הימים, מחג השבועות צריכים לקבל כוחות והשפעות שיוכלו לקיים התורה כל השנה כולה.

כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א ב"ש"ה"ט חג השבועות תשנ"ב, "אמרי קודש", סיון תש"ע, ע' ק"ב

מיוחס בחג השבועות

סיפר לי מו"ר ששמע מפי מורו ורבו הרב מבארניב זצוק"ל, שהיה פעם אחת בצאנז, מו"ח סיון עד אחר חג השבועות. וקודם חג השבועות בא לצאנז אחד מהנכדים המיוחסים, וכידוע אשר הרה"ק מצאנז קירב מאוד את הנכדים, אבל זה היה איש פשוט, וגם התנהג שם שלא בדרך ארץ כראוי לנכד, ושאל לו הרה"ק מצאנז, מדוע קוראים אלו הימים קודם עצרת, ימי המיוחס? והוא לא ידע להשיב בזה, ואמר לו הרה"ק מצאנז, אני אומר למה, כי קודם מתן תורה, היו המיוחסים חשובים, וזהו קודם חג השבועות, ולפיכך נקראים ימי המיוחס, אבל אחר חג השבועות, היינו אחר מתן תורה, מי שהוא למדן ומתנהג בדרך ארץ שקדמה לתורה, הוא מיוחס, ואם לאו אין לו שום יחוס לכבודו.

"אמת ויציב" (מאנסי תדש"ן) ח"א, ע' ק"ה,

לקבל עול תורה

כמה פעמים שמעתי מאדמו"ר (הרה"ק רבי יעקב צבי מפאריסוב זי"ע) שאמר להחסידים, האברכים, לאחר חג השבועות בעת ברכת הפרידה, קבלו עליכם עול תורה, כשור לעול וכחמור למשא.

"ספרן של צדיקים" (לובלין תרפ"ט) ע' 88, אות י"ז

ריקוד במוצאי שבועות

במוצאי יו"ט שבועות לפני הבדלה כאשר ראה רבינו (הגה"צ רבי יעקב יחזקיה גרינוואלד זצ"ל, אבד"ק פאפא) ריקוד הבחורים בזמר נעשה ונשמע, אמר בשם הרה"ק (רבי צבי הירש) מליסקע זי"ע, משל לאדם שעמד בשוק וצועק אש אש, אם נמצא אמת כדבריו שיש אש אז הכל מחזיקין לו טובה על שהודיעם שייבאו לכבות, אבל אם נמצא שקרן ומטריח בני אדם אז מכין אותו וכו'. כן צריך להיזהר שהאש היינו התעוררות שמראים בריקדה יהיה אש אמת, וד"ל.

מרשימות הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל רב חסידי בעלזא במונטריאל "שיחות קודש" (ברוקלין תשס"ג) ע' קכ"ג

מוצאי חג השבועות - להמשיך הקדושה

אימרה - מהרבי מוואראקא זצ"ל - ששמעתי מפיו הק' של דודי האדמו"ר (רבי מנחם מאמשינוב) זצ"ל זי"ע, באחד של מוצאי חג השבועות, שעה של התרוממות הנפש, בזמן הריקוד עם החסידים, בבית המדרש באמשינוב.

"בזמן קבלת התורה אמר משה: שובו, לכם לאהליכם ואתה פה עמוד עמדי. כלומר שהשובו לכם לאהליכם" יהיה על אותו הגובה, כמו "אתה פה עמוד עמדי" היינו, כמו שאתה פה עמוד עמדי הוא בקדושה ובטהרה, באותה המידה יהיה השובו לכם לאהליכם..."

מכתב ר' ישראל יצחק קאליש ז"ל בן אדמו"ר הרה"ק מאפאלע זצוק"ל, קובץ לב אריה" סיון תשנ"ד, ע' 25

שובו לכם לאהליכם

כשהיה ה"תפארת שלמה" בחג השבועות בצאנז, היה שם ציבור גדול של חסידי צאנז כבכל שנה, וגם חסידי התפא"ש שבאו עמו. ולא היה מקום לינה לציבור הגדול, וגם לא היה אוכל די סיפוקם. ואמר ה"תפארת שלמה": עתה בשעה שאנו מסתופפים בצל הצדיק מצאנז חסר לנו הגשמיות, אבל כשילך כל אחד לביתו אחר יום טוב, ישלח הש"ת בזכות הצדיק לכל אחד שפע רב כדי שיוכל לעבוד את הש"ת בניקל ובהרחבת הדעת. והיינו האי דמצינו שאחר מתן תורה אמר משה לישראל "שובו לכם לאהליכם" (דברים ה, כז) פ' כשתשובו לאהליכם אחר יו"ט, אז יתן לכם הש"ת את ה"לכם", היינו שפע רב בגשמיות הנקרא לכם.

כ"ק מרן אדמו"ר מהר"צ מנאנוב זצוק"ל, "בית צדיקים יעמוד" (ברוקלין תשס"ה) ח"ג, ע' קל"ה

החזון איש בשבועות

סיפר רבי ש"צ קובלסקי, שה"חזון איש" לא היה הולך לישון בערב חג השבועות כדי לאגור כה ללימוד הלילה. בערב החג למד בהרגלו, ובלייל החג לא נתן שינה לעיניו ועסק בתורה. התפלל ותיקין בהרגלו, וישב ולמד כל היום בעומק העיון. במוצאי החג המשיך בלימודו, וכאשר סוף סוף פנה לישון, אמר: איך אפשר ללכת לישון לאחר מתן תורה... (ס' "אנא עבדא")

"מעשה איש" (כ"ב תשנ"ט) ח"א, ע' ע"ח

מעשי צדיקים

למה הופרה השבת קודש של הבעש"ט הקדוש

ונתיב, וכמעט שלא ראו גם את אור היום, ולא ידעו היכן הם נמצאים. חלשה דעתו של הבעל שם טוב כי לא הורגל בכך ולא הבין את פשר המחזה המוזר הזה, למרבה הצער נסתלקו גם המוחין - רוח הקודש מהבעש"ט הקדוש, והיה כאחד האנשים הפשוטים, כך נמשך הדבר עד שהגיע יום השישי ערב שבת קודש, ראה הבעל שם טוב שכבר הגיע ערב שבת ועוד לא באו לישוב, נצטער צער גדול ונתנמנם. התלמידים חשבו שאולי בחלום חזיון לילה יגלו

מסופר על הבעל שם טוב הקדוש זיע"א (יומא דהילולא חג השבועות), שנסע פעם אחת במוצאי שבת לדרכו ועמו שלשה מתלמידיו החשובים, הרה"ק רבי דוד ממיקלייב, הרה"ק רבי דוד סירקים והרה"ק רבי דוד לייקים זיע"א, ולהבדיל הערל אלקסיי הנוהג בסוסים, כדרכו תמיד הושיב הבעש"ט את אלקסיי כשגבו אל הסוסים, וברגע אחד חלפו ונסעו כמה פרסאות בקפיצת הדרך. ויהי ביום השני תענו מן הדרך ובאו בסבכי יער באין דרך

לו מן השמים מה לעשות, אבל הבעש"ט נתעורר משנתו ושום דבר לא גילו לו, צערם גדל עוד יותר והיו שרויים ביגון ואנחה.

בחצות היום ראו איזה אור מאיר מרחוק, שמהו מאד ואמרו שהשם יתברך ודאי יביא אותם עתה למקום יישוב, ולפחות יהיה להם מקום לשבות בו את השבת. ואכן נסעו לכיוון המקום שהאור מאיר משם, והגיעו לכית קטן העומד באמצע היער, ניגשו אל הבית והנה איש גם ומנושם לבוש כאחד הריקים והפוחזים עומד יחף על פתח הבית, כשפנו אליו בשאלה אם אפשר להם לשבות אצלו? השיבם, איני רוצה בכם ובשבתותיכם, הכרת פניכם ענתה בכם שאתם חסידים ומגיידים, ואני שונא מעודי אנשים שכמותכם, וגם אבי וזקני היו מתעבים בריות כאלה, גשו הלאה איני רוצה גם להביט בפניכם. שאלו אותו תלמידי הבעש"ט אם יש סמוך לכאן איזה ישוב שיוכלו להגיע אליו עד הערב ולשבות שם? השיב להם שכאותו הזמן ששהו עד שבאו לכאן, כך יצטרכו לנסוע שוב עד שיגיעו לישוב.

התחילו התלמידים להתחנן אל האיש שיתן להם לשבות אצלו, והציעו לו שבר רב, עד שבקושי רב ניאות להם, אבל התנה עמהם כמה תנאים, שלא יתפללו בקול רם כי הגויים הבאים אצלו לקנות יי"ש יבהלו ויברחו, ושלא ישאו הרבה בתפילתם, כי תאבנו גדול והוא צריך לאכול בהקדם הן בבקר והן בערב, ושלא ידקדקו הרבה במאכלים אם הם כשרים על פי חסידות בדרך השוטים. נכנסו האנשים הביתה פנימה וכשנחו מעט מטלטול הדרך, שאל הבעל שם טוב את האיש אם יש סמוך לכאן איזה נהר שיוכלו לטבול בו לכבוד שבת? כששמע האיש שהם רוצים לטבול לכבוד שבת, התחיל לקללם קללות נמרצות ואמר שזה בדוק ומנוסה אצלו שהם גנבים, ורצה להשליך כל הפציהם ולגרש אותם מהבית, ורק ברוב פיוסים ותחנונים עלתה בידם לשכך את חמתו ולמנועו מלגרשם מביתו, ובבית אין כל לא שלחן ולא כסא ולא ספסל, רק ארבעה יתדות נעוצות בארץ ועליהן מונח קרש, לא ראו האנשים שם שום חדר מיושב, רק כמה חדרים חרבים ושוממים, גם שום אדם לא ראו, לא גויים שקונים יי"ש כדברי האיש ולא שום אדם בכלל, וגם בעל חיים לא ראו, נבהלו האנשים מאד מהשיממון והבדידות וחיל ורעדה אחזום, בינתיים ראו שכבר פנה היום והאיש אינו עוסק בשום הכנה לכבוד שבת, רק הולך מזוית לזוית ואוכל איזה מאכל ומצפצף בדרך הערלים.

לפנות ערב לקח האיש חתיכת בד עבה ושחור ופרש על השולחן, הניח עליו גוש טיט שחור ותחב בו אצבעו לעשות בו נקב לנעוץ בו נר, ואחר כך תחב בו נר קטן והדליקו, תפילת מנחה לא ראו אותו שהתפלל, רק התחיל לקבל שבת בחיפזון ובהבלעת התיבות בדרך עמי הארץ, וברגעים אחדים גמר את התפילה, האנשים הוכרחו גם כן לקצר בתפילתם כפי התנאי שהתנה עימם, לאחר התפילה אמרו לו שבת שלום, והוא השיב להם, שנה רעה תבוא עליכם, רצו לומר שלום עליכם והוא צעק עליהם בחירופים וגידופים, עד שהוכרחו לשתוק, נטל האיש כוס יין לקדש עליו ואמר להם שיתכוונו לצאת ידי חובתם בקידוש שלו, הפצירו בו שיתן להם יין לקדש בעצמם והם ישלמו לו במיטב כספם, ולא נתרצה בשום אופן, והוכרחו לצאת בקידוש שלו, ואת הקידוש אמר בהבלעת התיבות ובדילוגים, וכשגמר הקידוש שתה כמעט את כל הכוס, והשאיר להם בשולי הכוס כמה טיפות לטעום.

לאחר מכן הניח על השולחן ככר לחם עב ושחור, כשביקשו ממנו לחם משנה פער פיו עליהם ורצה לבלעם חיים, וגם בלחם הזה לא נתן להם לנגוע,

כי אמר ידיים מאוסות לכם, והוא בעצמו התך פרוסות המוציא ונתן לכל אחד מהם פרוסה, אחרי כן הביא קערה של תבשיל מניזד עדישים, נתן להם כפות וצוה שיאכלו כולם ביחד וגם הוא בעצמו אכל עמהם, שום מאכל אחר לא נתן להם, זמירות שבת לא הניח להם לומר ואף לא לברך בזימון, כללו של דבר הוא בלבב את דעתם של הבעש"ט ותלמידיו עד שלא ידעו אם שבת היום אם לא. למחרת עוד קודם אור היום ראו והנה האיש הולך יחף בבית ומתפלל בחפזון ובהבלעה כמו אתמול, נזדרזו גם הם ועמדו להתפלל, ושוב הוכרחו לקצר מאד בתפילתם והאיש גרם להם שוב יסורי נפש גדולים יותר מאתמול, אחרי מנחה רצו לקיים סעודה שלישית ולא נתן להם, וצעק עליהם ברוגז רב: אתם זוללים וסובאים, זה עתה אכלתם ושיתיתם והנה שוב אתם רוצים לאכול, בשום אופן לא אתן לכם. והוכרחו לצאת ידי סעודה שלישית בדברי תורה שאמרו בחשאי, תמהו האנשים איש אל דעהו מה זאת עשה לנו אלקים? ומהבעש"ט הקדוש נסתלקו כל המוחין שלו וכל השגותיו.

במוצאי שבת בסעודת הערב קינטר אותם שוב בדברים וחירף אותם עד קרוב לאור היום, אחרי כן שכבו לנח מעט, וכשהאיר היום התפללו ותיקנו ורצו לנסוע לדרכם, סגר האיש את הדלת בעדם ואמר, כבר הכינתי סעודה בשבילכם, גם היום רצו לשלם לו בעד הסעודה ולא לאכול עמו, אך הוא נתמלא חמה וצעק: כלום גזלן אני שאקח מעות בחינם, הוא הפציר בהם לאכול עמו והסכימו בלית ברירה לכך, והוא עיכב אותם בהכנות ובדברי קינטור עד הערב, בלילה פחדו לנסוע בעיר מסוכן כזה ונשארו ללון שם, ביום השני היה כאתמול, וכן היה עד יום רביעי. ביום הרביעי לקח האיש את כל אשר להם בעד המזונות שאכלו אצלו ופטרם לדרכם.

יצאו האנשים מהבית והתכוונו לדרכם, והנה דלת אחת נפתחה ואשה עשירה יצאה וניגשה אל הבעל שם טוב ואמרה: רבי בבקשה מכס שתשבתו אצלי בשבת קודש, נשתומם הבעל שם טוב והשיב, שתי פליאות לי עליך, ראשית מנין לך שאני רב, ושנית אם את יודעת זאת למה הנחת להפך את השבת שלי ומדוע לא באת קודם? ענתה האשה רבי לא הכרתני, והבעל שם טוב מסתכל ואינו מכירה, ואז אמרה לו יזכור נא הרבי שבשנה פלונית הייתי משרתת בביתו, והייתי יתומה בלא אב ואם, והייתי מוכת שחין בראשי, והרבנית היתה נוהגת לגרד ולשפשף את ראשי בכל ערב שבת. פעם אחת צעקתי הרבה ולא נתתי לגרד את ראשי, סטרה לי הרבנית על לחיי וכבוד הרב יישב אז מנגד ושתק ולא מיחה ברבנית, ואז התרעם עליו כביכול הקדוש ברוך הוא בכבודו ובעצמו על שעבר על הפסוק "אלמנה ויתום לא תענון" ויצא גזר דינו שיאבד את חלקו לעולם הבא. והנה כאשר נשאתי לאיש הזה והוא צדיק גדול ונסתר מאד במעשיו, וראינו את אשר נגזר עליו מן השמים, כאב לבנו מאד והתפללנו אל השם יתברך שיסלח לו ופעלנו בתפילתנו שתופר לו שבת אחת, כי שבת היא מעין עולם הבא וזאת תהיה חליפתו וכפרתו. וכאשר ראינו שאין בעולם מי שיפר לו את השבת, החלטנו שאנחנו בעצמנו נעשה זאת, ועתה חלקו לעולם הבא מובטח לו כמקודם. באותה שעה חזרו להבעל שם טוב המוחין הקדושים שלו וראה שכל דברי האשה אמת וצדק, ונשארו אז עם תלמידיו לשבות שם בשבת הבאה ושבתו בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, וחידשו עם בעל הבית חידושים רבים בסודות התורה ואחרי השבת נסעו לדרכם לשלום.

הזקנו קורא נא

לחיזוק ולעידוד לימים אלו

לקראת חג השבועות - זמן מתן תורתנו, הבאנו מאמר מיוחד במעלת חיזוק לימוד התורה הק', ובפרט בתוך התקופה בו אנו נמצאים. המאמר נכתב ע"י הרב שמואל פולק שליט"א עורך עלון "אז נדברו" ותשואות הן הן לו. ותהא משברתו שלימה מן השמים. המאמר נכתב בראשונה לגליון "מרבח תורה" היו"ל בחסידות צאנז.

ויהי אחרי המגיפה...

והנה הגיע הקורונה והוכיחה לנו ש... ששייד!!! כל מיני דברים הזויים בכל קנה מידה שעד היום זה היה נישט שייך... פתאום הוכח ששייד ושייד... ואיך? איך פתאום זה נהיה שייך?? פשוט מאוד: ברגע שמבינים את חומר העניין ואת גודל המשמעות של המצב... פתאום הכל נהיה שייך... הכל בא בחשבון... ואמנם ברגע הראשון היה נראה לנו שהשמים נופלים עלינו

בדורנו יש מושג שקוראים לו "לא שייך"!!! תגיד לי: שייך לעשות חתונה מצומצמת עם עשרה אנשים?? לא שייך!!! אני שואל אותך: אברך מתחת גיל 35 שייך שהוא יעשה ליל הסדר לבד בבית?? לא! לא שייך!!! שייך שבל"ג בעומר יהיו במידון רק מאתיים איש ולא יותר?? לא!! לא שייך!! אין על מה לדבר!!

לאחר תקופה ממושכת שכל אחד התבודד בחדרי רוחו והתכבד בביתו, שוב רוצים אנו לחזור אט אט שגרה, אבל חג השבועות בפתח, הרבה תובנות נאמרו סביב התקופה הכ"ב מיוחדת שמאחורינו... הרבה לקחים נלמדו... אבל ניתן לומר שאחד מהמסרים העוצמתיים ביותר שאנחנו מוכרחים להוציא מאותה קורונה, היא הניפוץ מיתוס של המושג "לא שייך"!!!!

